

Årsredovisning 2015

KPA Livförsäkring AB (publ)

Organisationsnummer 502010-3502

KPA
PENSION

Innehållsförteckning

	Sidan
Förvaltningsberättelse	3
Resultaträkning	11
Rapport över totalresultat	12
Balansräkning	12
Rapport över förändringar i eget kapital	14
Kassaflödesanalys	15

NOTER

Not 1. Redovisningsprinciper.....	17	Not 18. Derivat	47
Not 2. Upplýsningar om risker	24	Not 19. Upplýsningar om kvittning.....	47
Not 3. Premieinkomst (före avgiven återförsäkring).....	41	Not 20. Övriga fordringar	48
Not 4. Kapitalavkastning, intäkter.....	41	Not 21. Kategorier finansiella tillgångar och skulder	49
Not 5. Orealiserade vinster på placeringstillgångar	41	Not 22. Obeskattade reserver	53
Not 6. Utbetalda försäkringsersättningar	42	Not 23. Livförsäkringsavsättning.....	53
Not 7. Förändringar av livförsäkringsavsättningar för egen räkning	42	Not 24. Avsättning för oreglerade skador	54
Not 8. Driftskostnader	42	Not 25. Avsättning för tilldelad återbäring.....	54
Not 9. Kapitalavkastning, kostnader	43	Not 26. Övriga skulder	54
Not 10. Orealiserade förluster på placeringstillgångar.....	43	Not 27. Avsättning för skatter.....	55
Not 11. Nettoresultat per kategori av finansiella instrument.....	43	Not 28. Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder	55
Not 12. Bokslutsdispositioner	44	Not 29. Panter och därmed jämförliga säkerheter för egna skulder och för såsom avsättningar redovisade förpliktelser	56
Not 13. Skatter.....	44	Not 30. Hyresåtagande	57
Not 14. Aktier och andelar i koncernföretag.....	45	Not 31. Upplýsningar om närstående	58
Not 15. Aktier och andra andelar.....	45	Not 32. Personal	61
Not 16. Obligationer och andra räntebärande värdepapper	46	Not 33. Avstämning av totalavkastningstabell.....	66
Not 17. Utlåning kreditinstitut	46	Not 34. Viktiga uppskattningar och bedömningar.....	67

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för KPA Livförsäkring AB (publ), nedan KPA Livförsäkring AB, org. nr 502010-3502, med säte i Stockholm, avger härmed årsredovisning för räkenskapsåret 2015.

Ägarförhållanden och koncernstruktur

KPA Livförsäkring AB är ett helägt dotterföretag till KPA AB (556527-7182). KPA AB ägs till 60 procent av Folksam ömsesidig livförsäkring (502006-1585) och till 40 procent av SKL Företag AB (556117-7535). KPA AB äger förutom KPA Livförsäkring AB även KPA Pensionservice AB med bifirman Pensionsvalet PV. KPA Pensionservice AB äger i sin tur dotterföretaget KPA Pensionstjänst AB.

KPA Livförsäkring AB är, liksom sitt dotterföretag KPA Pensionsförsäkring AB (publ), nedan KPA Pensionsförsäkring AB (516401-6544), ett icke vinstutdelande försäkringsbolag. Bolagen får inte dela ut vinst och konsolideras inte i KPA Pension. Allt överskott återförs till försäkringstagarna.

För information om dotterbolag till KPA Pensionsförsäkring AB hänvisas till not 31.

Allmänt om verksamheten i KPA Pension

KPA Pension förvaltar tryggt och etiskt våra kunders pensionspengar. KPA Pensions affärsidé är att erbjuda kundangepassade pensions- och försäkringslösningar främst till kommunsektorn. Vårt erbjudande består av traditionell pensionsförsäkring, fondförsäkring, livförsäkring, pensionsadministration och valcentral.

Den prioriterade marknaden är kommunsektorn i Sverige. Med kommunsektorn avses anställda och arbetsgivare i kommuner, landsting, regioner, kommunalförbund, kommunala företag och härtill närstående företag. KPA Pension är marknadsledande i kommunsektorn. Merparten av Sveriges landsting och kommuner har avtal med bolag inom KPA Pension. Drygt en och en halv miljon anställda har sin pension i någon form hos KPA Pension.

Allmänt om verksamheten i KPA Livförsäkring AB

KPA Livförsäkring AB är sedan den 1 januari 1963 försäkringsgivare för den kommunala tjänstegrupplivförsäkringen (TGL-KL) som är en avtalsförsäkring grundad på centralt kollektivavtal mellan den kommunala arbetsmarknadens parter.

Som komplement till tjänstegrupplivförsäkringen tillhandahålls en fortsättningsförsäkring (TGL-FO) som kan tecknas om arbetstagare slutar sin kommunala anställning utan så kallat efterskydd. Försäkringen kan tecknas av antingen arbetstagaren själv eller av arbetsgivaren och gäller som längst till 67-årsdagen, s.k. efterskydd. Kommuner och landsting har även en möjlighet att teckna en grupplivförsäkring för förtroendevalda (GL-F) i KPA Livförsäkring AB. Försäkringen är frivillig och kan tecknas för den som beräknas ha minst 20 procents sysselsättningsgrad.

Verksamheten under 2015 i KPA Livförsäkring AB

Antalet anmälda försäkringsfall (TGL-KL) som inkommit till KPA Livförsäkring AB uppgick under 2015 till 2 208 (2 450) försäkringsfall. Det beviljades ersättning för 1 923 (2 113) försäkringsfall och avslogs ersättning för 285 (337) försäkringsfall. År 2015 har 1 975 (1 998) arbetsgivare avtal avseende TGL-KL. Vid utgången av 2015 förvaltades 5,0 (5,0) miljarder kronor i KPA Livförsäkring AB.

Fond för tilldelad återbäring

Under 2015 har 70 (68) miljoner kronor av fond för tilldelad återbäring för finansiering av premier. För 2015 beslutades att tilldela ytterligare 100 (275) miljoner kronor och fonden uppgår per 2015-12-31 till 1 678 (1 648) miljoner kronor.

Premiesats

Då bolagets resultat, före tilldelning av återbäring, de senaste åren varit positiva och solvensen är stark har premiesatsen sänkts successivt under flera år. Under 2015 uppgick premien till 0,14 procent av årslönesumman, varav 0,04 procent finansierats genom uttag ur fond för tilldelad återbäring. För 2016 är premiestorleken oförändrad, dock kommer 0,07 procent av årslönesumman att finansieras genom uttag ur fonden för tilldelas återbäring.

Solvens II

KPA Pension samarbetar tillsammans med Folksam med Solvens II. Solvens II-programmet är Folksams största och viktigaste projekt. Solvens II-direktivet är ett europeiskt regelverk för försäkringsbolag som syftar till att skapa en enhetlig europeisk försäkringsmarknad med ökat skydd för försäkringstagare. De nya reglerna, som träder ikraft 2016, ställer krav på att försäkringsbolag ska ha tillräckligt med kapital i förhållande till sina risker för att kunna leva upp till sina åtaganden gentemot försäkringstagarna. Solvens II-programmet är en viktig del av moderniseringen av KPA Livförsäkring AB som helhet och innebär en modernare reglering för hela branschen vilket är bra för både kunderna och KPA Livförsäkring AB som försäkringsbolag.

När det gäller företagsstyrningen har nya interna regelverk i moderföretag och dotterföretag beslutats. Justeringar av den egna organisationen för att successivt uppfylla de nya krav som direktivet ställer har också genomförts.

En stor del av resultaten från Solvens II-programmet kommer att överlämnas till linjen i början av 2016. En stor del av de nya tillsynsrapporterna kommer emellertid att lämnas in till Finansinspektionen för första gången under 2016 och 2017. Solvens II-programmet kommer därför att fortsätta i mindre skala under 2016 för att genomföra utvecklingen av dessa rapporter

Viktiga händelser 2015

Erik Thedéen tillträdde befattningen som ny vd i KPA AB den 13 april 2015. Han efterträdde då tidigare vd Lars-Åke Vikberg. Den 19 oktober tillträdde Mia Liblik som tf vd för KPA Pension. Detta sedan Erik Thedéen utsetts av regeringen till generaldirektör för Finansinspektionen. Henrik Persson tillträdde samtidigt som tf vd för KPA Pensionsförsäkring AB.

KPA Pension har för fjärde året i rad utsetts till det mest hållbara bolaget i både pensionsbranschen och i hela finansbranschen i undersökningen Sustainable Brand Index.

I Svensk Kvalitets Index 2015 fick KPA Pension utmärkelsen "Sveriges Nöjdaste Företagskunder – Tjänstepension". Mätningen avser service- och produktkvalitet, image och förväntningar samt prisvärdhet.

I maj 2014 lanserade KPA Pension den nya inloggade nättjänsten KPA Direkt 2.0 till arbetsgivarkunderna inom kommunsektorn. Under 2015 har utrollningen fortsatt och i nuläget är det knappt trettio kommuner som arbetar i det nya systemet. Utrullningen av den nya plattformen fortsätter under nästa år. KPA Direkt 2.0 har ett modernt och användarvänligt gränssnitt och kommer stärka KPA Pensions möjligheter att vara fortsatt framgångsrika i kommande upphandlingar.

Dotterbolaget KPA Pensionsförsäkring AB:s marknadsandel avseende premiebestämd försäkring inom avtalsområde KAP-KL, dvs. kommunsektorns avtalsområde, fortsätter att öka. Marknadsandelen sett till antalet individer är nu nästan 60 procent när årsförmedlingen för 2014 var klar i månadskiftet mars/april. Mot bakgrund av den nuvarande lågräntemiljön fattade KPA Pensionsförsäkring AB beslut i november att anpassa garantiräntan i traditionell pensionsförsäkring. Detta för att skapa förutsättningar för fortsatt god avkastning till kunderna och bibehålla trygghet förvaltning.

Väsentliga händelser efter balansdagen

Inga väsentliga händelser har skett efter balansdagen.

Personalinformation för KPA Pension

Folksam tillämpar tillikaanställning vilket innebär att personalen är anställd i flera bolag inom Folksam. Varje anställd är organisatoriskt placerad på ett kostnadsställe. Ett kostnadsställe kan endast tillhöra ett bolag. Den anställdes lönekostnader belastar initialt det organisatoriskt tilldelade kostnadsstället, varefter lönekostnaderna fördelas mellan kostnadsställen inom Folksam i förhållande till utfört arbete. Mer personalinformation och information om ledande befattningshavare finns i not 32.

Inom KPA Pension arbetar vi med de tre kärnverdena personliga, engagerade och ansvarstagande som utgör grunden för hur vi bemöter våra kunder och medarbetare. Tillsammans med vårt varumärkeslöfte trygghet pension och etiska placeringar är de kärnan i den företagskultur vi bygger inom KPA Pension.

Belöningsprogram

Folksam har ett belöningsprogram för medarbetarna som syftar till att synliggöra och sätta fokus på Folksams affärsstrategier och övergripande mål. Det handlar bland annat om att öka medarbetarnas engagemang och motivation att arbeta mot dessa mål. För 2015 har det övergripande målet i belöningsprogrammet varit Nöjda kunder vilket har brutits ner i två mål; Folksams Kundindex (FKI) på total nivå samt antalet helkunder, det vill säga antalet hushåll som har en kombination av sparande och sakförsäkringar i Folksam. Utfall i belöningsprogrammet utbetalas i form av en avsättning i en individuell tjänstepensionsförsäkring. Ingen i koncernledningen ingår i belöningsprogrammet.

Etik och hållbarhet

KPA Pension förvaltar tryggt och etiskt kundernas pensionspengar. Sedan 1998 arbetar KPA Pension för en hållbar framtid genom att ta ett aktivt ansvar för människa och miljö. KPA Pensions hållbarhetsarbete tar dels avstamp i vår vision om att människor ska känna sig trygga i en hållbar värld och dels i våra kunders önskemål om en trygghet och hållbar pension. För att leva upp till det arbetar vi med etiska placeringar, ställer miljökrav på våra leverantörer och försöker leva som vi lär i vår egen verksamhet.

KPA Pensions etiska placeringskriterier utgör grunden för alla våra placeringar. Det innebär att vi påverkar de företag vi investerar i att ta ett större ansvar för mänskliga rättigheter, antikorruption och miljö. Vi utesluter också verksamheter som inte stödjer vår vision. Det betyder att vi inte investerar i företag som tillverkar vapen, tobak, alkohol eller erbjuder kommersiell spelverksamhet.

Hållbarhet handlar inte bara om att förvalta allt kapital enligt etiska placeringskriterier. Det ställer också krav på företaget. KPA Pension miljöcertifierades enligt ISO 14001 1998 och arbetar medvetet med att minimera den egna miljöpåverkan, att skapa en bra arbetsmiljö för alla anställda och att stödja olika sociala engagemang i samhället. Det systematiska miljöarbetet har gjort att koldioxidavtrycket är på väg att halveras jämfört med 1998 och sedan 2003 är verksamheten koldioxidneutral.

KPA Pension har några utvalda samarbetspartners inom ramen för hållbarhetsarbetet. Vissa projekt och organisationer, såsom FN-förbundet, stödjer vi med pengar och engagemang. Vad gäller miljö har vi valt att fortsätta vårt mångåriga stöd till plantering av träd i Afrika inom ramen för Vi-skogens projekt.

Vi är också anslutna till några samarbetsorganisationer vilket innebär att vi strävar efter att följa de riktlinjer och värderingar som dessa organisationer har när vi placerar våra kunders pengar. Vi är anslutna till Global Compact, Principles for Responsible Investments (PRI), Transparency International Sverige, Carbon Disclosure Project, Diversity Charter samt Sweden Green Building Council.

För mer information om vårt hållbarhetsarbete hänvisar vi till vår hållbarhetsredovisning som finns tillgänglig i digital form på vår hemsida www.kpa.se

Tvister

KPA Livförsäkring AB har endast ett fåtal klagomål eller rättstvister. I de fall KPA Livförsäkring AB bedömer att ekonomisk ersättning kan komma att utgå eller att tvistig återbetalning kan förväntas utbli har reservering gjorts efter bedömning i varje enskilt ärende.

Väsentliga risker för KPA Livförsäkring AB

Risker och riskhantering är en central del av verksamheten i ett försäkringsbolag. Riskerna och de beslut som fattas för att hantera dessa påverkar bolagets ekonomiska ställning och förmåga att nå bolagets mål. Genom aktiva, kontrollerade och affärsmässiga beslut med beaktande kring risker skapas förutsättningar att erbjuda kunderna trygga försäkringslösningar. Av den anledningen är det viktigt att risker hanteras och kontrolleras på ett strukturerat sätt, både i ett kort och ett långt tidsperspektiv. En beskrivning av bolagets samlade risker och hur de styrs samt hanteras återfinns i not 2.

Ekonomisk översikt

KPA Livförsäkring AB:s intäkter består av inbetalda premier och avkastning på placeringstillgångar. Bolagets kostnader utgörs av försäkringsersättningar, driftskostnader, kostnader för kapitalförvaltning och skatt.

Årets resultat

Resultat före bokslutsdispositioner och skatt uppgick till 17 (84) miljoner kronor. Årets resultat blev 12 (90) miljoner kronor.

Premieinkomst

Premieinkomsten (netto efter avdragen premieskatt) uppgick under år 2015 till 252 (245) miljoner kronor, inklusive premie från tilldelad återbäring.

Kapitalförvaltning

Marknadsutveckling

De internationella finansmarknaderna har under 2015 i stor utsträckning styrts av den amerikanska centralbanken, FED. Den amerikanska tillväxten har sakta tagit fart under året och arbetsmarknaden har förbättrats. Frågan har varit när FED åter ska börja höja sin styrränta. I Europa har tillväxttakten varit ojämnt fördelad mellan länderna, men generellt inte alltför svag. För att få upp inflationen till en önskad nivå på 2 procent har den europeiska centralbanken, liksom den svenska Riksbanken genomfört ytterligare styrräntesänkningar och framför allt gjort omfattande stödköp av obligationer för att få ner även räntor på obligationer med längre löptid. I Sverige sänkte Riksbanken i februari för första gången styrräntan under noll, vilket följdes av två ytterligare sänkningar. Detta tillsammans med stödköp ledde till att räntenivåerna för korta obligationer etablerade väl under nollstrecket och även längre obligationer stor del av året handlats till negativ ränta.

Nyhetsflödet har annars under våren och sommaren bland annat handlat om greklandskris. Denna kulminerade under sommaren och fick, tillsammans med oro för tillväxtproblem och obalanser i kinesisk ekonomi, effekter även på svenska bostads- och företagsobligationer. Skillnaden mellan svensk 5-årig statsobligationsränta och motsvarande bostadsobligationsränta steg till exempel under sommaren med cirka 0,3 procent. Denna "spreadökning" påverkades också av att Riksbanken stödköpte statsobligationer, men stödköpte inte bostadsobligationer. Under resten av året minskade "spreaden" lite igen och var vid utgången av 2015 cirka 0,8 procent, mot 0,5 procent vid årets början.

Under sommaren och hösten tog oljeprisfallet fart igen. Uppgången under våren, från strax under 50 till cirka 70 dollar per fat vändes till en nedgång strax

under 40 dollar vid utgången av året. Detta leder till stora problem i vissa oljeproducerande länder, men har inte givit tydliga positiva effekter i konsumentländerna tillväxt. Oljeprisfallet bidrar i stället till låg inflation och därmed till att såväl styrräntor som obligationsräntor i Europa och Sverige ligger kvar på rekordlåga nivåer.

Sett totalt över året har räntorna på statsobligationer med löptider på omkring 2 år sjunkit från omkring 0 procent till cirka minus 0,4 procent och för 5-åringar stigit från omkring 0,1 procent till cirka 0,3 procent.

Världens börser inledde året med kraftigt stigande kurser, understödda av främst de sjunkande räntorna i Europa och en försiktig återhämtningsoptimism i USA. Aktier framstod sannolikt som betydligt bättre investeringsalternativ än räntebärande värdepapper. Den svenska börsen hade till slutet av april stigit med cirka 20 procent. Under resten av våren och sommaren tog en svagare period vid och i augusti, när bland annat Kinas tillväxtproblem kom i fokus, sjönk världens börser kraftigt på bred front. Efter viss återhämtning hade den svenska börsen vid årets slut totalt under året stigit med omkring 10 procent och världsindex stigit med 2 procent, eller 7 procent efter omräkning till svenska kronor.

Avkastning

För att nå en god avkastning och riskspridning fördelas företagets investeringar på olika tillgångsslag och

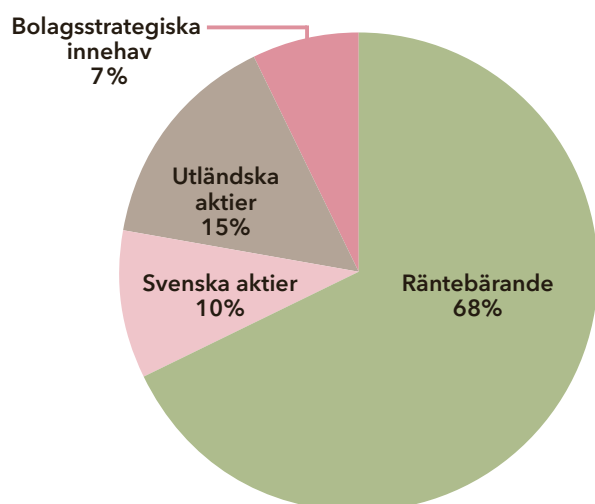
marknader. Investeringar görs i bland annat räntebärande värdepapper, aktier och alternativa placeringar (onoterade tillgångar). Dessutom finns bolagsstrategiska innehav, vilket utgörs av innehavet i dotterföretaget KPA Pensionsförsäkring AB. Fokus för investeringarna är långsiktig trygghet för kunderna utifrån risk, avkastning och hållbar utveckling. Cirka 68 (67) procent av kapitalet är placerat i räntebärande värdepapper utgivna av staten, kommuner, bostadsinstitut eller företag i Sverige. Durationen i den räntebärande portföljen har under året varit cirka 3,5 (3,5) år. Aktieportföljen står för 25 (27) procent av det förvaltade kapitalet och består av noterade svenska och utländska aktier.

Totalavkastningen för år 2015 på bolagets tillgångar blev 2,4 (9,6) procent, motsvarande 121 (456) miljoner kronor. Det som i huvudsak förklarar totalavkastningen är bolagets strategiska tillgångsfördelning, vilken bland annat styrs av försäkringsåtagandenas art och företagets risktolerans. Årets avkastning förklaras främst av en god utveckling för aktier och fastigheter i kombination med mycket låga, men ändå svagt sjunkande, räntor. Även kronförsvagningen mot dollar har bidragit positivt genom att värdet på de utländska aktieinnehaven, i svenska kronor, ökat i värde. Avkastningen på aktier blev därmed 7,2 (22,2) procent och för räntebärande tillgångar 1,0 (6,3). Valutaexponering har under året minskats något från cirka 14 till cirka 12 procent.

Totalavkastningstabell

Mkr	Ingående marknadsvärde 2015-01-01	Utgående marknadsvärde 2015-12-31	Totalavkastning 2015 Mkr	Totalavkastning 2015 %	Totalavkastning 2014 %	Totalavkastning 2013 %	Totalavkastning 2012 %	Totalavkastning 2011 %
Räntebärande placeringar	3 311	3 450	33	1,01	6,33	-0,2	3,5	9,6
Aktier	1 319	1 243	95	7,23	22,23	29,1	14,5	-7,8
Alternativa placeringar	-	-	-	11,43	28,83	2,6	-15,2	-4,1
Säkringsinstrument	-2	2	-7	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
Bolagsstrategiska innehav	344	344	-	-	-	-	-	-
Summa	4 972	5 039	121	2,4	9,6	7,2	6,4	4,8

Totalavkastningstabellen är uppställd enligt rekommendation från Svensk Försäkring och företagets riktlinjer för mätning och rapportering av totalavkastning. I not 33 redovisas hur totalavkastningstabellen är kopplad till resultat- och balansräkningen.

Utbetalda försäkringsersättningar

Utbetalda försäkringsersättningar, inklusive skaderegleringskostnader, för året uppgick till -316 (-339) miljoner kronor. Den genomsnittliga utbetalningen per försäkringsfall uppgick till 3,7 (3,6) prisbasbelopp.

Förändring i försäkringstekniska avsättningar

Livförsäkringsavsättningar och avsättningen för oreglerade skador minskade tillsammans under året med 80 (18) miljoner kronor. Det beror i huvudsak på minskat antal sjukfall samt upplösning av reserv för oreglerade skador. Detta motverkas till viss del genom nettoförändring av fond för tilldelad återbäring med 30 miljoner kronor.

Driftskostnader

Driftskostnaderna har ökat med 1 miljon kronor till 18 (17) miljoner kronor.

Solvensen

Ett viktigt mått på bolagets ekonomiska ställning är den så kallade solvenskvoten. Solvensen i KPA Livförsäkring AB är följande:

	2015	2014
Kapitalbas, mkr	2 554	2 538
Erfordlig solvensmarginal, mkr	376	430
Överskott, mkr	2 178	2 108
Solvenskvot	6,8	5,9

Femårsöversikt och nyckeltal

Mkr	2015	2014	2013	2012	2011
Resultat					
Premieinkomst	252	245	341	336	499
Kapitalavkastning netto i försäkringsrörelsen	118	452	326	293	212
Förändring av försäkringstekniska avsättningar	50	-189	-204	-92	158
Försäkringsersättningar, netto	-335	-339	-326	-344	-359
Försäkringsrörelsens tekniska resultat	17	84	-52	1	316
Årets resultat	12	90	101	44	197

Mkr	2015	2014	2013	2012	2011
Ekonomisk ställning					
Placeringsstillgångar till verkligt värde	4 923	4 857	4 709	4 474	4 556
Försäkringstekniska avsättningar	2 545	2 594	2 406	2 202	2 110
Konsolideringskapital	2 656	2 613	2 554	2 606	2 612
Uppskjuten skatt i konsolideringskapital	102	102	75	44	47
Kollektiv konsolidering	2 554	2 538	2 479	2 562	2 565
Kollektiv konsolidering, i %	200	198	203	216	222
Kapitalbas	2 554	2 538	2 480	2 562	2 565
Erforderlig solvensmarginal	376	430	388	386	374
Kapitalbas för försäkringsgruppen*	54 371	51 646	45 078	31 232	25 229
Erforderlig solvensmarginal för försäkringsgruppen*	3 798	3 568	2 896	2 869	2 667

*Här ingår KPA Livförsäkring AB och KPA Pensionsförsäkring AB

Mkr	2015	2014	2013	2012	2011
Dotterbolaget KPA Pensionsförsäkring AB (publ) *					
Premieinkomst	11 726	10 172	9 890	7 713	6 664
Kapitalavkastning netto i försäkringsrörelsen	3 992	15 270	8 378	6 214	3 969
Försäkringsersättningar, netto	-3 782	-2 793	-2 054	-1 791	-1 547
Försäkringsrörelsens tekniska resultat	4 098	6 923	14 082	7 090	-8 220
Årets resultat	3 828	6 627	13 897	6 816	-8 473
Ekonomisk ställning					
Placeringsstillgångar till verkligt värde	136 735	127 691	104 439	89 415	78 899
Försäkringstekniska avsättningar	89 430	82 141	65 610	63 589	58 568
Konsolideringskapital					
Aktiekapital	300	300	300	300	300
Övrigt eget kapital	51 863	49 153	42 645	29 165	22 708
Summa Konsolideringskapital	52 163	49 453	42 945	29 465	23 008
Kollektiv konsolidering	2 980	2 980	1 586	1 563	1 017
Kollektiv konsolidering, i %	102	102	102	102	101

*Konsolideras ej med KPA Livförsäkring AB

Mkr	2015	2014	2013	2012	2011
Nyckeltal Moderföretaget KPA Livförsäkring AB					
Förvaltningskostnadsprocent	0,6	0,6	0,3	0,5	0,5
Direktavkastning, procent	1,5	2,0	2,0	2,7	3,3
Totalavkastning, procent*	2,4	9,6	7,2	6,4	4,8
Solvenskvt	6,8	5,9	6,4	6,6	6,9

* Redovisad totalavkastningen är redovisad enligt Svensk Försäkringsrekommendation för rapportering av totalavkastning.

	2015	2014	2013	2012	2011
Nyckeltal Dotterbolaget KPA Pensionsförsäkring AB*					
Förvaltningskostnadsprocent	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3
Direktavkastning, procent	3,8	2,1	2,4	2,7	3,0
Totalavkastning, procent	3,3	13,3	8,2	7,2	5,6
Solvenskvt	15,2	15,8	17,1	12,0	10,0

* Konsolideras ej med KPA Livförsäkring AB

Förslag till vinstdisposition

Styrelsen och verkställande direktören föreslår till bolagsstämman att 2015 års resultat för moderföretaget om 12 144 000 kronor ökar konsolideringsfonden.

Resultaträkning

Teknisk redovisning av livförsäkringsrörelsen

Mkr	Not	2015	2014
Premieinkomst	Not 3	<u>252</u>	<u>245</u>
		252	245
Kapitalavkastning, intäkter	Not 4	255	359
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	Not 5	-	104
Försäkringsersättningar			
Utbetalda försäkringsersättningar	Not 6	-316	-339
Förändring i avsättning för oreglerade skador	Not 24	42	-
Förändring i livförsäkringsavsättningar	Not 7	38	18
Återbäring och rabatter	Not 25	-100	-275
Driftskostnader	Not 8	-18	-17
Kapitalavkastning, kostnader	Not 9	-7	-11
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	Not 10	<u>-129</u>	<u>-</u>
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		17	84
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		<u>17</u>	<u>84</u>
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		17	84
Bokslutsdispositioner	Not 12	<u>-5</u>	<u>33</u>
Resultat före skatt		12	117
Skatt på årets resultat	Not 13	<u>-</u>	<u>-27</u>
Årets resultat		12	90

Rapport över totalresultat

Moderföretaget Mkr	Not	2015	2014
Årets resultat		12	90
Övrigt totalresultat		-	-
Totalresultat för perioden		12	90

Balansräkning

Tillgångar

Mkr	Not	2015-12-31	2014-12-31
Placeringsstillgångar			
Placeringar i koncern- och intresseföretag			
Aktier och andelar i koncernföretag	Not 14	<u>344</u>	<u>344</u>
		344	344
Andra finansiella placeringstillgångar			
Aktier och andelar	Not 15	1 241	1 316
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Not 16	3 326	3 195
Utlåning till kreditinstitut	Not 17	10	-
Derivat	Not 18	<u>2</u>	<u>2</u>
		4 579	4 513
Summa placeringstillgångar		4 923	4 857
Fordringar			
Övriga fordringar	Not 20	<u>17</u>	<u>15</u>
		17	15
Andra tillgångar			
Kassa och bank		219	221
Aktuell skattefordran		<u>8</u>	<u>112</u>
		227	333
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
Upplupna ränteintäkter		<u>43</u>	<u>41</u>
		43	41
Summa tillgångar		5 210	5 246

Balansräkning

Eget kapital, avsättningar och skulder

Mkr	Not	2015-12-31	2014-12-31
Eget kapital			
Aktiekapital, (72 aktier á nominellt belopp 10 tkr (bokfört värde 720 tkr))		1	1
Konsolideringsfond		2 326	2 237
Årets resultat		<u>12</u>	<u>90</u>
		2 339	2 328
Obeskattade reserver			
Periodiseringsfond	Not 22	215	210
Försäkringsteknisk avsättning			
Livförsäkringsavsättning	Not 23	649	687
Avsättning för oreglerade skador	Not 24	218	260
Avsättning för tilldelad återbäring	Not 25	<u>1 678</u>	<u>1 648</u>
		2 760	2 805
Andra avsättningar			
Pensioner och liknande förpliktelser		1	1
Uppskjuten skatteskuld	Not 27	<u>102</u>	<u>102</u>
Summa		103	103
Skulder			
Derivat	Not 18	1	5
Övriga skulder	Not 26	<u>7</u>	<u>5</u>
		8	10
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		5 210	5 246

Poster inom linjen

Ställda panter och ansvarsförbindelser	Not	2015	2014
Panter och därmed jämförliga säkerhet för egna skulder och för såsom avsättningar redovisade förpliktelser	Not 29	4 942	4 882
Åtagande	Not 30	41	61

Rapport över förändringar i eget kapital

Mkr	Bundet eget kapital		Fritt eget kapital*	
	Aktiekapital	Konsolideringsfond	Årets resultat	Totalt eget kapital
Ingående balans 2014-01-01	1	2 135	101	2 237
Föregående års vinstdisposition		101	-101	-
Årets resultat, tillika årets totalresultat	_____	_____	90	90
Utgående balans 2014-12-31	1	2 236	90	2 328
Ingående balans 2015-01-01	1	2 236	90	2 327
Föregående års vinstdisposition		90	-90	-
Årets resultat, tillika årets totalresultat	_____	_____	12	12
Utgående balans 2015-12-31	1	2 326	12	2 339

* Då KPA Livförsäkring AB har vinstutdelningsförbud förs årets resultat till konsolideringsfonden och kan därmed ses som bundet kapital.

KPA Livförsäkring AB är ett icke vinstutdelande försäkringsbolag och en konsolideringsfond har inrättas under eget kapital där årsvinsten skall avsättas. Det primära syftet med konsolideringsfonden är att ligga till grund för förlusttäckning i bolaget samt att i olika grader finansiera framtida försäkringspremier i form av premierabatt och förändringar av försäkringsvillkoren. De samlade medlen i konsolideringsfonden tjänar således både som riskkapital i bolaget och som återbäringskapital till försäkringstagarna.

Kassaflödesanalys

Mkr	2015	2014
Den löpande verksamheten		
Resultat före bokslutsdispositioner ¹⁾	17	84
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet ²⁾	-115	-193
Betald skatt	93	-
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring i tillgångar och skulder	-5	-109
Förändring av placeringstillgångar ³⁾	-6	232
Förändring av övriga rörelsefordringar	8	6
Förändring av övriga rörelseskulder	-4	-10
Kassaflöde från den löpande verksamheten	-7	119
Årets kassaflöde	-7	119
Likvida medel vid årets början	221	100
Kursdifferens i likvida medel	5	2
Likvida medel vid årets slut ⁴⁾	219	221
Årets kassaflöde	-7	119

¹⁾ I resultat före bokslutsdispositioner ingår betalda och erhållna räntor och utdelningar med:	2015	2014
Under perioden betald ränta	-1	1
Under perioden erhållen ränta	37	55
Under perioden erhållen utdelning	39	39
Summa betalda och erhållna räntor och utdelningar	75	95
²⁾ Poster som inte ingår i kassaflödet	2015	2014
Realiserad vinst (-)/förlust (+)	-126	-146
Orealiserad vinst (-)/förlust (+)	113	-121
Valutakursvinst (-)/förlust (+)	-52	-115
Förändring av försäkringstekniska avsättningar	-50	189
Summa poster som inte ingår i kassaflödet	-115	-193

3) Förändring av placeringstillgångar	2015	2014
Nettoinvestering av placeringstillgångar, livförsäkring	-6	232
Summa förändring av placeringstillgångar	-6	232
4) Likvida medel	2015	2014
Postgiro	1	-
Bank	147	153
Bank, utländsk valuta	71	68
Summa likvida medel	219	221

NOTER

Not 1. Redovisningsprinciper

Allmän information

Årsredovisningen avges per 31 december 2015 och avser räkenskapsåret 2015 för KPA Livförsäkring AB med organisationsnummer 502010-3502 med säte i Stockholm. Företaget ägs till 100 procent av KPA AB med organisationsnummer 556527-7182 med säte i Stockholm. Adressen till huvudkontoret är Östgötagatan 90, 106 85 Stockholm.

Överensstämmelse med normgivning och lag

KPA Livförsäkring AB:s årsredovisning är upprättad enligt Lag om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL) samt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i försäkringsföretag FFFS 2008:26 och Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 2, Redovisning för juridiska personer. KPA Livförsäkring AB tillämpar s.k. lagbegränsad IFRS i juridisk person och med detta avses internationella redovisningsstandarder som har antagits för tillämpning med de begränsningar som följer av RFR 2 och FFFS 2008:26. Detta innebär att samtliga av EU godkända IFRS och uttalanden tillämpas så långt detta är möjligt inom ramen för svensk lag och med hänsyn till sambandet mellan redovisning och beskattning.

Förutsättningar vid upprättande av försäkringsföretagets finansiella rapporter

KPA Livförsäkring AB:s funktionella valuta är svenska kronor och de finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor. Samtliga belopp, om inte annat anges, är avrundade till närmaste miljontal. Tillgångar och skulder är redovisade till anskaffningsvärde, förutom de finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde. Finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde består av derivatinstrument, finansiella tillgångar klassificerade som finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via

resultaträkningen.

KPA Livförsäkring och KPA Pensionsförsäkring AB är livförsäkringsaktiebolag som bedrivs med vinstutdelningsförbud. Koncernredovisning upprättas inte på grund av att moderföretaget, KPA Livförsäkring AB, inte kan disponera någon del av överskottet i KPA Pensionsförsäkring AB.

Bedömningar och uppskattningar i de finansiella rapporterna

Vid upprättande av de finansiella rapporterna i enlighet med IFRS görs bedömningar och uppskattningar samt antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader. Uppskattningarna och antagandena är baserade på historiska erfarenheter och ett antal andra faktorer som under rådande förhållanden synes vara rimliga. Verkliga utfall kan avvika från dessa uppskattningar och bedömningar.

Uppskattningar och antaganden ses över regelbundet. I not 34, Viktiga uppskattningar och bedömningar, beskrivs bedömningar och uppskattningar som har en betydande inverkan på de finansiella rapporterna.

De viktigaste antagandena som påverkar redovisade belopp för tillgångar och skulder är relaterade till de försäkringstekniska avsättningarna, se not 23 - 25. Avsättningarna kontrolleras och utvärderas löpande i det ordinarie boksluts- och prognosarbetet. Betydelsen av respektive antagande visas i känslighetsanalys i not 2, Upplýsningar om risker.

De nedan angivna redovisningsprinciperna har tillämpats konsekvent på samtliga perioder som presenteras i de finansiella rapporterna om inte annat framgår nedan eller enligt femårsöversikten i förvaltningsberättelsen.

Årsredovisningen har godkänts för utfärdande av styrelsen den 9 mars 2016. Resultat- och balansräkning blir föremål för fastställelse på stämman den 18 maj 2016.

Ändrade redovisningsprinciper

Ändrade redovisningsprinciper föranledda av nya eller ändrade IFRS .

Inga ändringar har skett under 2015.

Nya IFRS och tolkningar som ännu inte börjat tillämpas

Ett antal nya eller ändrade standarder och tolkningsuttalanden träder ikraft först under kommande räkenskapsår och har inte förtidstillämpats vid upprättandet av dessa finansiella rapporter. Nyheter eller ändringar som blir tillämpliga fr.o.m. räkenskapsår 2016 och framåt planeras inte att förtidstillämpas.

Nedan beskrivs förväntade effekter på de finansiella rapporterna som tillämpningen av nedanstående nya eller ändrade IFRS förväntas få på de finansiella rapporterna. Utöver dessa bedöms inte de övriga nyheterna påverka KPA Livförsäkring AB finansiella rapporter.

IFRS 9 Finansiella instrument kommer att ersätta IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering. Standarden omfattar nya utgångspunkter för klassificering och värdering av finansiella instrument, en framåtblickande nedskrivningsmodell och förenklade förutsättningar för säkringsredovisning. IFRS 9 träder ikraft den 1 januari 2018 och tidigare tillämpning är tillåten givet att EU antar standarden. EU planerar att godkänna standarden under första halvåret 2016.

IASB har föreslagit att företag som bedriver försäkringsverksamhet ska få ett tillfälligt undantag att senarelägga övergången till IFRS 9 till den 1 januari 2021.

De kategorier för finansiella tillgångar som finns i IAS 39 ersätts av tre kategorier; där värdering antingen sker till upplupet anskaffningsvärde, verkligt värde via övrigt totalresultat eller verkligt värde via resultatet. Indelningen i de tre kategorierna görs utifrån företagets affärsmodell för de olika innehaven respektive egenskaperna på de kassaflöden som tillgångarna ger upphov till. Fair value option är möjlig att tillämpa för skuldinstrument i de fall detta eliminerar eller väsentligen reducerar en mis-match i redovisningen. För eget kapitalinstrument är utgångspunkten att värdering ska ske till verkligt värde via resultatet med en valmöjlighet att istället redovisa värdeförändringar som inte innehas för handel i övrigt totalresultat.

Vad gäller de delar som berör finansiella skulder överensstämmer merparten med de tidigare reglerna i IAS 39 förutom vad avser finansiella skulder som frivilligt värderas till verkligt värde enligt den så kallade "Fair Value Option". För dessa skulder ska värdeförändringen delas upp på förändringar som är hänförliga till egen kreditvärdighet respektive på förändringar i referensränta.

Den nya nedskrivningsmodellen kommer kräva en redovisning av ett års förväntad förlust redan vid den initiala redovisningen och vid en väsentlig ökning av kreditrisken ska nedskrivningsbeloppet motsvara de kreditförluster som förväntas uppkomma under den återstående löptiden. De nya reglerna kring säkringsredovisning innebär bland annat förenklingar av effektivitetstester samt utökning av vad som är tillåtna säkringsinstrument och säkrade poster. KPA Livförsäkring AB har ännu inte gjort någon utvärdering av effekterna då standarden ännu inte godkänts för tillämpning inom EU.

IFRS 15 Revenue from Contracts with Customers. Syftet med en ny intäktsstandard är att ha en enda principbaserad standard för samtliga branscher som ska ersätta befintliga standarder och uttalanden om intäkter. Standarden ersätter IAS 18. Branscher som bedöms påverkas mest är telekom-, programvaru-, fastighets-, flyg-, förvars-, bygg- och anläggningsbranscherna samt företag som ägnar sig åt kontraktstillverkning. Alla företag kommer dock att påverkas av de nya, väsentligt utökade upplysningskraven. Tre alternativa sätt finns för övergången; full retroaktivitet, delvis retroaktivitet (inkluderar lätttnadsregler) och en "ackumulerad effekt-metod" där eget kapital justeras per 1 januari 2018 för kontrakt som är pågående enligt det gamla regelverket (IAS 11/IAS 18). IFRS 15 träder ikraft 2018 och tidigare tillämpning är tillåten givet att EU har antagit standarden. EU väntas godkänna IFRS 15 i första kvartalet 2016. Detta ska ske enligt en femstegsmodell som i korthet innebär att ett företag ska redovisa intäkter i takt med att prestationsåtaganden i avtal fullgörs. Ett företag ska för varje kontrakt med kund identifiera prestationsåtagande för varje produkt eller tjänst och därefter sätta ett transaktionspris som fördelas till respektive prestationsåtagande. En intäkt ska därefter redovisas när respektive prestationsåtagande fullgörs. Standarden är inte tillämplig på försäkringsavtal

men är tillämplig för de avtal eller delar av avtal som bedöms utgöra en tjänst. KPA Livförsäkring AB har ännu inte gjort någon utvärdering av effekterna då standarden ännu inte godkänts för tillämpning inom EU.

Följande nya och ändrade IFRS med framtida tillämpning förväntas inte komma att ha någon väsentlig effekt på KPA Livförsäkring AB finansiella rapporter.

Ändrad IAS 16 och IAS 38: Clarification of Acceptable Methods of Depreciation and Amortisation – ändringarna klargör att de acceptabla metoderna för avskrivningar av materiella och immateriella tillgångar är baserade på det förväntade konsumtionsmönstret av tillgångarnas framtida ekonomiska fördelar. Avskrivningar baserade på intäktsgenerering är inte en acceptabel metod eftersom intäkter genererade av aktiviteter som innehåller en tillgång speglar oftast andra faktorer än förbrukningen av de ekonomiska fördelar som är kopplade till tillgången. Likaså anses intäkter generellt sett vara en olämplig utgångspunkt för att mäta konsumtion av ekonomiska fördelar kopplade till immateriella tillgångar. Ändringarna ska tillämpas från och med 1 januari 2016 och tidigare tillämpning är tillåten. EU väntas godkänna ändringen under fjärde kvartalet 2016.

Ändrad IAS 27: Equity Method in Separate Financial Statements: ändringen innebär att kapitalandelsmetoden kan användas vid redovisning av innehav i dotterföretag, joint ventures och intresseföretag i ett företags separata finansiella rapporter. Enligt IASB retroaktiv tillämpning från den 1 januari 2016. Tidigare tillämpning tillåten. EU väntas godkänna ändringen under tredje kvartalet 2015. Det återstår att se hur Rådet för finansiell rapportering kommer att hantera denna ändring i RFR 2.

Ändrad IFRS 10 och IAS 28: Sale or Contribution of Assets between an Investor and its Associate or Joint Venture. Det har funnits en inkonsistens mellan IFRS 10 och IAS 28 avseende hur försäljning eller tillskott av tillgångar mellan investerare och intresseföretag eller joint venture ska redovisas. Ändringen innebär att hela vinsten eller förlusten redovisas om försäljningen eller tillskottet av tillgångarna utgörs av en rörelse (oavsett om det är ett dotterföretag eller en inkråmsöverlåtelse). När det gäller försäljning eller tillskott av tillgångar som inte är en rörelse ska endast

del av vinst eller förlust redovisas. IASB kommer att ge ut ett utkast avseende uppskjutande av ikraftträdandetidpunkten. Detta är inte angivet när tillämpning ska påbörjas. EU avvaktar beslutandeprocessen tills den föreslagna ändringen av ändrade IFRS 10 och IAS 28.

Ändrad IFRS 11: Accounting of Acquisitions of Interests in Joint Operations – det har tidigare varit oklarheter gällande redovisning av rörelseförvärv avseende gemensamma verksamheter framförallt gällande företag inom energi- och naturresursbranschen. Därför har denna ändring gjorts vilken innebär att IFRS 3 Rörelseförvärv ska tillämpas när ett förvärv av gemensamma verksamheter utgörs av en rörelse. Common control transaktioner är exkluderade. Enligt IASB framåtriktad tillämpning från den 1 januari 2016. Tidigare tillämpning tillåten.

FFFS 2015:12, Föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i försäkringsföretag kommer att ersätta Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2008:26) om årsredovisning i försäkringsföretag. I de nya föreskrifterna införs utökade upplysningskrav på den diskonteringsränta som företaget använder. Bestämmelserna om nyckeltal har anpassats till de krav och begrepp som gäller i och med genomförandet av Solvens II-direktivet och försäkringsgrenarnas indelning har anpassats till den nationella tillsynsrapporteringen. Reglerna om offentliggörande av redovisningsrelaterade uppgifter om ersättning och förmåner till ledningen överförs till FFFS 2015:12 från Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2011:2) om ersättningspolicy i försäkringsföretag, fondbolag, börser, clearingorganisationer och institut för utgivning av elektroniska pengar. Reglerna träder i kraft den 1 januari 2016 och tillämpas för första gången på årsbokslut, årsredovisningar och koncernredovisningar för räkenskapsår som inleds efter den 31 december 2015 och i delårsrapporter som upprättas för del av sådant räkenskapsår.

Utöver förändrade krav på upplysningar och nyckeltal förväntas inte de nya reglerna innebära någon väsentlig förändring i de finansiella rapporterna.

Utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta omräknas till den funktionella valutan till den valutakurs som föreligger på transaktionsdagen. KPA Livförsäkring AB:s funktionella valuta är svenska kronor och vid värdering av tillgångar och skulder i utländsk valuta används balansdagens stängningskurser. Valutakursförändringar redovisas i resultaträkningen netto på raden "Kapitalavkastning, intäkter" respektive "Kapitalavkastning, kostnader".

Icke-monetära tillgångar och skulder som redovisas till historiska anskaffningsvärden omräknas till valutakurs vid transaktionstillfället. Icke-monetära tillgångar och skulder som redovisas till verkliga värden omräknas till den funktionella valutan till den kurs som råder vid tidpunkten för värdering till verkligt värde.

Försäkringsavtal

KPA Livförsäkring AB har genomfört en klassificering av alla avtal utifrån den försäkringsrisk de innehåller och därmed den ekonomiska påverkan som en försäkringshändelse har för bolaget. För att räknas som ett försäkringsavtal ska den ekonomiska påverkan vara betydande. Bolaget har bedömt att den ekonomiska påverkan är betydande om försäkringsrisken är minst fem procent.

Begreppet försäkringsavtal definieras i IFRS 4. Avtal som medför betydande försäkringsrisker för den försäkrade och därmed uppfyller definitionen av försäkringsavtal ska redovisas enligt IFRS 4. Avtal som inte uppfyller definitionen ska redovisas som finansiella kontrakt enligt IAS 39, alternativt som serviceavtal enligt IAS 18. KPA Livförsäkring AB:s bestånd består av grupplivförsäkringar innehållande betydande försäkringsrisk och redovisas därmed enligt IFRS 4.

Premieinkomst

Som premieinkomst redovisas inbetalda belopp under räkenskapsåret enligt försäkringsavtal för direkt försäkring. Premieinkomst redovisas exklusive skatter och andra offentliga avgifter som belastar försäkringspremien.

Försäkringstekniska avsättningar

Försäkringstekniska avsättningar utgörs av livförsäkringsavsättningar, avsättning för oreglerade skador och fond för tilldelad återbäring. Företagets balans- och resultaträkning är helt knutna till försäkringsgrenen Gruppliv- och Tjänstegrupplivförsäkring. KPA Livförsäkring AB:s livförsäkringsavsättningar och avsättning för oreglerade skador är avsedda att täcka de framtida kostnaderna för riskskyddet som de försäkrade åtnjuter enligt 9§ i KPA Livförsäkring AB:s försäkringsvillkor. Riskskyddet utgör det efterskydd som ges vid avgång ur tjänst vid arbetsförmåga, arbetslöshet, ny anställning utan jämförbar försäkring och ålderspensionering.

Företagets aktuarie beräknar avsättningarna med hjälp av statistiska och aktuariella metoder som anpassats till företagets historiska erfarenheter och observationer i försäkringsbeståndet.

Livförsäkringsavsättningar

Posten avser avsättningar för framtida dödsfall för de försäkrade med efterskydd. Vid beräkning tillämpas betryggande antaganden.

Avsättning för oreglerade skador

Avsättningar görs för försäkringsfall som har rapporterats men inte reglerats samt för okända förväntade försäkringsfall vilka redovisas under posten avsättningar för oreglerade skador. Storleken på avsättningarna beror på företagets erfarenhet. Oreglerade skador inklusive IBNR beräknas med en schablonmetod och fastställs vid ingående av året, utan diskontering. Denna reserv sätts utifrån betryggande antaganden som baseras på statistik från tidigare skadeår.

Fond för tilldelad återbäring

Tilldelad återbäring består av återbäring som tilldelats försäkringstagarna men vid bokslutstillfället ännu ej förfallit till betalning.

Driftskostnader

Samtliga driftskostnader fördelas i resultaträkningen efter funktionerna skadereglering, administration och kostnader för kapitalförvaltning.

Redovisning av kapitalavkastning

Kapitalavkastning, intäkter

Posten Kapitalavkastning, intäkter avser avkastning på placeringstillgångar och omfattar utdelning på aktier och andelar (inklusive utdelningar på aktier i koncern- och intresseföretag), ränteintäkter, valutakursvinster (netto), återförda nedskrivningar och realisationsvinster (netto).

Kapitalavkastning, kostnader

Under Kapitalavkastning, kostnader redovisas kostnader för placeringstillgångar. Posten omfattar kapitalförvaltningskostnader, räntekostnader, valutakursförluster (netto), nedskrivningar samt realisationsförluster (netto).

Realiserade och orealiserade värdeförändringar

För placeringstillgångar som värderas till anskaffningsvärde utgör realisationsvinsten den positiva skillnaden mellan försäljningspris och bokfört värde. För placeringstillgångar som värderas till verkligt värde är realisationsvinsten den positiva skillnaden mellan försäljningspris och anskaffningsvärde. För räntebärande värdepapper är anskaffningsvärdet det upplupna anskaffningsvärdet och för övriga placeringstillgångar det historiska anskaffningsvärdet. Vid försäljning av placeringstillgångar förs tidigare orealiserade värdeförändringar som justeringspost under posterna Orealiserade vinster på placeringstillgångar respektive Orealiserade förluster på placeringstillgångar.

Orealiserade vinster och förluster redovisas netto per tillgångsslag. Sådana förändringar som förklaras av valutakursförändringar redovisas som valutakursvinst eller valutakursförlust under posten Kapitalavkastning.

Skatt

Inkomstskatt

Inkomstskatter utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt.

Inkomstskatter redovisas i årets resultat utom då underliggande transaktion redovisas i övrigt totalresultat eller i eget kapital varvid tillhörande skatteeffekt redovisas i övrigt totalresultat eller i eget kapital. Aktuell skatt är skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år, med tillämpning av de skatte-

satser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen, hit hör även justering av aktuell skatt hänförlig till tidigare perioder.

Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden med utgångspunkt i temporära skillnader mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder. Beloppen beräknas baserade på hur de temporära skillnaderna förväntas bli utjämnade och med tillämpning av de skattesatser och skatteregler som är beslutade eller aviserade per balansdagen. Temporära skillnader beaktas inte för skillnader hänförliga till andelar i dotter- och intresseföretag under förutsättning att moderföretaget eller investeraren kan styra tidpunkten för återföring av de temporära skillnaderna och det är sannolikt att en sådan återföring inte sker inom överskådlig framtid.

Uppskjutna skattefordringar avseende underskottsavdrag redovisas endast i den mån det är sannolikt att dessa kommer att kunna utnyttjas.

Finansiella instrument

Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar på tillgångssidan kundfordringar, aktier och andra egetkapitalinstrument och räntebärande värdepapper, samt derivat. Bland skulder och eget kapital återfinns leverantörsskulder, utgivna skuldinstrument, låneskulder samt derivat. Förvärv och avyttring av finansiella tillgångar redovisas på affärsdagen, som utgör den dag då företaget förbinder sig att förvärva eller avyttra tillgången. En finansiell tillgång tas bort från rapport över finansiell ställning när rättigheterna i avtalet realiserar, förfaller eller bolaget förlorar kontrollen över dem. Detsamma gäller för del av en finansiell tillgång. En finansiell skuld tas bort från rapport över finansiell ställning när förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks. Detsamma gäller för del av en finansiell skuld.

En finansiell tillgång och en finansiell skuld kvittas och redovisas med ett nettobelopp i rapport över finansiell ställning endast när det föreligger en legal rätt att kvitta beloppen samt att det föreligger avsikt att reglera posterna med ett nettobelopp eller att samtidigt realisera tillgången och reglera skulden.

Klassificering och värdering

Finansiella instrument som inte är derivat redovisas initialt till anskaffningsvärde motsvarande instrumentets verkliga värde med tillägg för transaktionskostnader för alla finansiella instrument förutom avseende de som tillhör kategorin finansiell tillgång som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen, vilka redovisas till verkligt värde exklusive transaktionskostnader. Ett finansiellt instrument klassificeras vid första redovisningen utifrån i vilket syfte instrumentet förvärvades. Klassificeringen avgör hur det finansiella instrumentet värderas efter första redovisningstillfället såsom beskrivs nedan.

Derivatinstrument redovisas både initialt och löpande till verkligt värde. Värdeökningar respektive värdeminskningar samt i förekommande fall betald och upplupen ränta på derivat redovisas som nettoreultat av finansiella transaktioner.

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Denna kategori består av två undergrupper: finansiella tillgångar som innehas för handel och andra finansiella tillgångar som företaget initialt valt att placera i denna kategori (enligt den så kallade Fair Value Option). Finansiella instrument i denna kategori värderas löpande till verkligt värde med värdeförändringar redovisade i resultaträkningen. I den första undergruppen ingår derivat med positivt verkligt värde. I undergruppen finansiella tillgångar som företaget initialt valt att placera i denna kategori ingår följande placeringstillgångar: aktier och andelar, obligationer och räntebärande värdepapper, placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär risk samt vissa organisatoriska innehav som redovisas bland övriga finansiella placeringstillgångar.

KPA Livförsäkring AB har som princip att hänföra samtliga dessa placeringstillgångar som är finansiella instrument och som inte är aktier i dotter- eller intresseföretag till kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen därför att företaget löpande utvärderar kapitalförvaltningens verksamhet på basis av verkliga värden.

Beräkning av verkligt värde

För en beskrivning av hur verkligt värde har bestämts hänvisas till not 21.

Lånefordringar och kundfordringar

Lånefordringar och kundfordringar är finansiella tillgångar som inte är derivat, som har fastställda eller fastställbara betalningar och som inte är noterade på en aktiv marknad. Till denna kategori hänförs lån med säkerhet i fast egendom, övriga lån, lån lämnade till koncern- och intresseföretag, övriga fordringar inklusive likvida medel samt upplupna ränteintäkter. Dessa tillgångar värderas till upplupet anskaffningsvärde. Upplupet anskaffningsvärde bestäms utifrån den effektivränta som beräknades vid anskaffningstidpunkten. Kund- och lånefordran redovisas till det belopp som beräknas inflyta, det vill säga efter avdrag för osäkra fordringar.

Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Denna kategori består av två undergrupper, finansiella skulder som innehas för handel och finansiella skulder som vid första redovisningstillfället identifierats som tillhörig till denna kategori. I den förstnämnda delkategorin ingår derivat med negativt verkligt värde. Förändringar i verkligt värde redovisas i resultaträkningen.

Aktier och andelar i koncernföretag

Innehavet i KPA Pensionsförsäkring AB klassificeras som tillgångar som kan säljas, och redovisas som aktier och andelar i dotterföretag, beroende på att innehavet avser livförsäkringsaktiebolag som bedrivs med vinsturdelningsförbud och konsolidering inte sker. Värdering till anskaffningsvärde efter avdrag för erforderliga nedskrivningar.

Andra finansiella skulder

Upplåning samt övriga finansiella skulder, till exempel leverantörsskulder, ingår i denna kategori. Skulderna värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Nedskrivningar av finansiella instrument

Nedskrivningsprövning för finansiella tillgångar i kategorin lånefordringar/kundfordringar Vid varje rapporttillfälle utvärderar KPA Livförsäkring AB om det finns objektiva belägg som tyder på att en finansiell tillgång eller grupp av tillgångar är i behov av nedskrivning till följd av att en eller flera

händelser (förlusthändelser) inträffat efter det att tillgången redovisats för första gången och att dessa förlusthändelser har en inverkan på de uppskattade framtida kassaflödena från tillgången eller gruppen med tillgångar. Om det finns objektiva bevis som tyder på att ett nedskrivningsbehov kan finnas så betraktas dessa tillgångar som osäkra. Objektiva bevis utgörs av observerbara förhållanden som inträffat och som har en negativ inverkan på möjligheten att återvinna anskaffningsvärdet.

Det redovisade värdet efter nedskrivningar på tillgångar tillhörande kategorin lånefordringar och kundfordringar vilka redovisas till upplupet anskaffningsvärde beräknas som nuvärdet av framtida kassaflöden diskonterade med den effektiva ränta som gällde då tillgången redovisades första gången. Tillgångar med en kort löptid diskonteras inte. En nedskrivning belastar resultaträkningen.

En finansiell tillgång har ett nedskrivningsbehov endast om objektiva belägg visar att en eller flera händelser inträffat som har en inverkan på framtida kassaflöden för den finansiella tillgången om dessa kan uppskattas på ett tillförlitligt sätt.

Objektiva belägg för att en eller flera händelser inträffat som påverkar om uppskattade framtida kassaflöden är exempelvis följande:

- betydande finansiella svårigheter hos emittenten eller gäldenären,
- att långivaren beviljat låntagaren en eftergift som en följd av dennes finansiella svårigheter och som annars inte hade övervägts,
- ett avtalsbrott, såsom uteblivna eller försenade betalningar av räntor eller kapitalbelopp,
- att det är sannolikt att låntagaren kommer att gå i konkurs eller genomgå annan finansiell rekonstruktion och
- negativ värdeutveckling på pantsatta tillgångar.

Återföring av nedskrivningar

En nedskrivning återförs om det både finns bevis på att nedskrivningsbehovet inte längre föreligger och det har skett en förändring i de antaganden som låg till grund för beräkningen av det nedskrivna beloppet.

Nedskrivningar av tillgångar inom kategorin lånefordringar och kundfordringar som redovisas till

upplupet anskaffningsvärde återförs om en senare ökning av återvinningsvärdet objektivt kan hänföras till en händelse som inträffat efter det att nedskrivningen gjordes.

Andra avsättningar

En avsättning redovisas i balansräkningen när KPA Livförsäkring AB har en befintlig juridisk eller informell förpliktelse som en följd av en inträffad händelse, och det är troligt att ett utflöde av ekonomiska resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen samt en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras. Där effekten av när i tiden betalning sker är väsentlig, beräknas avsättningar genom diskontering av det förväntade framtida kassaflödet till en räntesats före skatt som återspeglar aktuella marknadsbedömningar av pengars tidsvärde och, om det är tillämpligt, de risker som är förknippade med skulden.

Pensioner

Principer för redovisning av pensioner beskrivs i not 32.

Pensionering i egen regi

KPA Livförsäkring AB har utöver de kollektivavtalade pensioner som tryggats i Konsumentkooperationens Pensionsstiftelse utfäst till vissa anställda att ersätta 65 procent av lönen för dem som väljer att gå i pension från 62 års ålder. Förändring i pensionsförpliktelserna redovisas över resultaträkningen.

Ansvarsförbindelser (eventualförpliktelser)

En eventualförpliktelse redovisas när det finns ett möjligt åtagande som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser eller när det finns ett åtagande som inte redovisas som en skuld eller avsättning på grund av det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas.

Not 2. Upplysningar om risker

Denna not beskriver KPA Livförsäkring AB:s riskhantering och lämnar kvantitativa och kvalitativa upplysningar om försäkringsrisker, finansiella risker och verksamhetsrisker.

Företagets riskhanteringssystem

KPA Livförsäkring AB:s riskhanteringssystem syftar till att skapa struktur och stöd för verksamheten i arbetet med att hantera risker. Riskhanteringssystemet omfattar strategier, processer, rutiner och metoder för hur risker ska identifieras, värderas/mätas, hanteras, övervakas, följas upp och rapporteras samt hur uppgifter och ansvar för detta är fördelat. Riskhanteringssystemet är formaliserat genom styrande regelverk i form av policyer, riktlinjer och instruktioner.

KPA Livförsäkring AB bedrivs enligt ömsesidiga principer vilket innebär att företagets risker ytterst bärs av försäkringstagarkollektivet. Eftersom syftet med risktagandet är att skapa värde för kunderna är risk en central komponent i KPA Livförsäkring AB:s affärsmodeller. Risktagandet i företaget ska ske medvetet och kunna ställas i relation till företagets solvens- och kapitalsituation.

Riskfilosofi

Riskfilosofin anger KPA Livförsäkring AB:s övergripande inställning till risk och risktagande. Företagets riskfilosofi är att risk tas medvetet och att risktagandet styrs som en integrerad del av verksamhetsstyrningen med utgångspunkt från företagets vision och värderingar och med högt ställda krav på efterlevnad av lagar och regler. Företaget ska ta risker som förväntas addera sådant värde till kundnyttan att det motiverar tillskottet till det totala risktagandet. Risker som inte bedöms addera något värde begränsas i den utsträckning som är ekonomiskt försvarbart. Företaget ska enbart ta risk inom områden där det finns ett stort kunnande och kapacitet att hantera risk.

Risktagandet styrs genom den formaliserade struktur som ges av företagets riskhanteringssystem. För att riskhanteringssystemet ska fungera och skapa nytta i den dagliga verksamheten behöver företaget även ha en sund riskkultur. Ledning och chefer bidrar till en sund riskkultur genom att i ord och handling förmedla

till sina medarbetare vad som är företagets attityd till och aptit på risk, samt hur riskhantering bedrivs inom företaget. Alla företagets medarbetare bidrar till en sund riskkultur genom att agera i enlighet med företagets värderingar och hålla sig uppdaterade om aktuella regelverk.

Riskaptitramverket

Företagets riskaptitramverk är ett stöd för verksamheten vid styrning av företagets riskexponering och beslutas årligen av styrelsen. Ramverket består av komponenterna riskaptit, risktolerans, risk- och kapitalmätt, eskaleringsrutiner och möjliga åtgärder. Riskaptitramverket utgör en central och viktig komponent i att binda samman företagets processer för mål- och strategiformulering, riskhantering och verksamhetsstyrning. Resultatet av företagets strategi- och affärsplaneringsprocess, samt företagets egna risk- och solvensbedömning, ska stämmas av med gällande riskaptitramverk men utgör även underlag för riskaptitramverkets utformning.

Risk- och kapitalmåten mäter och ger underlag för att analysera den möjliga effekten av olika risker på KPA Livförsäkring AB. För att möjliggöra analys av företagets väsentliga risker är valet av riskmätt baserat på företagets styrmodell. KPA Livförsäkring AB:s riskaptit anger den nivå på risk som styrelsen bedömer är önskvärd för att uppnå företagets långsiktiga mål medan risktoleransen anger gränsen för vilken riskexponering som kan accepteras. Företagets riskaptit och risktolerans är satta med hänsyn till såväl finansiella som icke-finansiella mål med beaktande av regulativa krav.

Den kvalitativa riskaptiten anger den nivå på risk som är önskvärd för att uppnå företagets långsiktiga mål. Risker som företaget söker är risker som förväntas bidra positivt till KPA Livförsäkring AB:s måluppfyllnad och där osäkerheten avseende möjligheten till måluppfyllnad är acceptabel och hanterbar. Risker som undviks är risker som företaget inte är villigt att exponera sig för då de negativa konsekvenserna inte förväntas överväga de positiva eller osäkerheten är större än vad företaget är villigt eller kapabelt att hantera.

Risktoleransen anger den maximala mängd risk som styrelsen kan acceptera och sätts primärt utifrån företagets förmåga att hantera risk. Risktoleransen anges i form av en gräns med tillhörande eskaleringsrutiner och möjliga åtgärder som, i händelse av att toleransgränsen överträds, kan genomföras i syfte att återföra riskexponeringen inom risktoleransen.

Riskbaserad verksamhetsstyrning

KPA Livförsäkring AB:s riskhanteringssystem baseras på principen om riskbaserad verksamhetsstyrning. Detta innebär att förändringar i företagets riskexponering, som kan uppstå till följd av beslut på olika nivåer, styrs genom att riskerna på ett strukturerat och transparent sätt identifieras, analyseras och hanteras. Detta görs samordnat med övriga analyser som genomförs i verksamheten. Särskilt väsentliga områden som omfattas av riskbaserad verksamhetsstyrning är företagets strategi- och affärsplanering, förvaltning av kapital, produkt- och erbjudandehantering samt hantering av väsentliga interna och externa förändringar.

Den samlade effekten som KPA Livförsäkring AB:s övergripande strategier och affärsplaner har på riskexponering och kapitalbehov analyseras och stäms av mot riskaptiten genom en egen risk- och solvensbedömning. Styrelsen ges information om huruvida de långsiktiga mål och strategier samt affärsplaner och aktiviteter som föreslås, är förenliga med företagets riskaptit och kapitalbehov både på kort och lång sikt.

Riskhanteringsprocessen

Företagets riskhanteringsprocess är integrerad i verksamhetsprocesserna och utgör en viktig beståndsdel i den övergripande riskhanteringen. Nedan beskrivs riskhanteringsprocessens olika steg.

Identifiera risker

Företaget definierar risk som osäkerhet om framtida händelser och deras effekter på företagets möjligheter att nå sina mål. Risker på både kort och lång sikt identifieras med hjälp av olika metoder för olika kategorier av risk. Exempel på analysmetoder som tillämpas är omvärldsanalyser, verksamhetsanalyser, produkt- och erbjudandeanalyser samt portföljanalyser. Identifierade risker, inklusive deras orsaker och konsekvenser, dokumenteras och kategoriseras.

Syftet med riskidentifieringen är att öka insikten om vilka händelser som kan uppstå och deras konsekvenser. Kunskap om verksamheten och dess risker finns i första linjen där respektive chef är ytterst ansvarig för att risker identifieras och dokumenteras inom sina ansvarsområden inklusive eventuell utlagd verksamhet. I samband med riskidentifiering ska även de konsekvenser som kan uppstå om händelsen/risken inträffar och de bakomliggande orsakerna till risken identifieras och dokumenteras. Riskfunktionen stöder första linjens riskidentifiering genom att tillhandahålla metod- och dokumentationsstöd, samt stöd vid formulering och värdering av identifierade risker.

Genomföra riskanalys

Vid riskanalysen analyseras, värderas och mäts enskilda risker och samverkan mellan dessa. Företagets risker värderas på ett enhetligt sätt och kvantifieras med vedertagna mätmetoder i den mån kvantifiering är möjlig. Beroende på riskkategori är värderingen kvantitativ (mätning) eller kvalitativ (bedömning).

I den kvalitativa värderingen av framförallt verksamhetsrisker analyseras hur stor påverkan risker kan få på kunder, varumärke eller kostnader om de inträffar. Sannolikheten bedöms genom en uppskattning av när eller hur ofta risken skulle kunna inträffa om inga åtgärder vidtas. Riskfunktionen tillhandahåller metodstöd för värdering av verksamhetsrisker.

Hantera risker

Riskhanteringsprocessens tredje steg innebär att hantera riskerna genom att först besluta om riskerna ska accepteras, reduceras/ökas eller elimineras för att därefter besluta om vilka eventuella åtgärder som ska vidtas, samt att slutligen planera och genomföra beslutade åtgärder. Första linjen ska hantera riskerna, men kan ta stöd av riskfunktionen eller aktuariefunktionen vid utformning av åtgärder. Om det finns behov av att samverka inom företaget för att reducera eller eliminera risker ska den verksamhet som identifierat risken påtala detta för övriga som berörs. Företagets riskaptit ska vara vägledande för beslut om hantering.

Övervaka och följ upp risker, utvärdera riskhantering

Processens fjärde steg innebär att risker och riskåtgärder följs upp löpande. Chefer i verksamheten följer

upp att de riskhanterande åtgärder som beslutats genomförs och får avsedd effekt. Riskfunktionen och aktuariefunktionen övervakar och stödjer första linjens uppföljning samt följer upp och utvärderar utförande och effektivitet av riskhanterande åtgärder.

Analysera och rapportera riskexponering

De risker som identifieras rapporteras kontinuerligt vidare i organisationen till berörda parter, inklusive riskfunktionen. Rapporterings- och eskaleringsrutiner är anpassade efter organisationsstrukturen och vad som är mest lämpligt för respektive riskkategori.

Riskfunktionen sammanställer, minst två gånger per år, en riskrapport till vd och styrelse som beskriver företagets sammanlagda riskexponering och övergripande status på riskhanterande åtgärder. Därutöver rapporterar riskfunktionen omgående till vd och/eller styrelse om det finns allvarliga brister avseende riskhantering eller om händelser inträffat som kan leda till en materiell förändring av företagets riskexponering.

Riskorganisation och beslutsprocesser

Styrelsen i KPA Livförsäkring AB har det yttersta ansvaret för att verksamheten bedrivs med god riskhantering. Ansvaret för riskhantering inom företaget följer i övrigt principen om de tre ansvarslinjerna.

Första ansvarslinjen

Den första ansvarslinjen utgörs av verksamheten där riskerna tas, vilket även innebär ansvar för att riskerna hanteras.

Alla medarbetare i företaget har ansvar för att identifiera och hantera risker inom sitt ansvarsområde. Medarbetare har ansvar för att känna till och följa aktuella regelverk och att bidra till en sund riskkultur. Medarbetare ska också utan fördröjning rapportera incidenter såväl som väsentliga brister, limitöverträdelser och andra avvikelser, till närmaste chef och/eller till funktionerna i andra ansvarslinjen.

Chefer på alla nivåer ansvarar för att den verksamhet de leder bedrivs enligt fastställda principer för riskhantering. Det innebär att i enlighet med regelverket för riskhantering identifiera, mäta/värdera och fatta beslut om hur risker ska hanteras samt vidta åtgärder för att hantera dessa.

I chefsansvaret ingår att säkerställa god intern kontroll genom att se till att de processer och/eller rutiner som används i verksamheten möjliggör ett medvetet risktagande. Det innebär även att dokumentera och säkerställa utförandet av kontroller som fångar upp förändrade förutsättningar och eventuella avvikelser från förväntat resultat. Cheferna ska även sträva efter en helhetssyn på riskhantering och ska samverka med varandra när det gäller riskhantering. De ansvarar också för att göra det möjligt för medarbetarna att efterleva tillämpliga regelverk och för att följa upp efterlevnaden av dessa.

Första ansvarslinjen ska ge andra och tredje ansvarslinjen tillgång till den information dessa behöver för att kunna genomföra kontroller och analyser av företagets riskexponering.

Andra ansvarslinjer

Den andra ansvarslinjen utgörs av Aktuarie-, Risk och Compliancefunktionerna. Dessa funktioner stödjer vd och styrelse i deras arbete med att fullgöra sitt ansvar för aktuarie, risk-, compliance- och internkontrollverksamheten i företaget. Andra ansvarslinjen ansvarar även för att övervaka, kontrollera, följa upp och utvärdera första linjens riskhantering i syfte att bevaka företagets och försäkringstagarnas ekonomiska intressen. Funktionerna är självständiga i förhållande till första ansvarslinjen, är underställda vd och rapporterar till vd och styrelse

Riskfunktionen ansvarar för att utveckla och förvalta företagets riskhanteringssystem samt stödjer dess tillämpning. Riskfunktionen följer upp, övervakar och kontrollerar riskhanteringen i företaget. Vidare analyserar och rapporterar Riskfunktionen företagets riskexponering till vd och styrelse och till organisationen i övrigt.

Ansvar, uppgifter och rapporteringsrutiner för andra ansvarslinjens funktioner har fastställts i styrande regelverk.

Tredje ansvarslinjen

Den tredje ansvarslinjen utgörs av internrevisionen som arbetar på styrelsens uppdrag. Internrevisionen granskar och utvärderar riskhanteringssystemet, samt första och andra ansvarslinjens arbete med intern styrning och kontroll inklusive riskhantering. Ansvar och uppgifter för internrevisionen fastställs av styrelsen i styrande regelverk.

Styrelsens ansvar

Styrelsen är ytterst ansvarig för riskhanteringen. Ansvaret innebär bland annat att säkerställa att riskhanteringssystemet är ändamålsenligt och proportionerligt i förhållande till verksamhetens komplexitet och riskexponering. Styrelsen ansvarar även för uppföljning av att företagets riskhanteringssystem fungerar i enlighet med styrelsens avsikter.

Styrelsen beslutar om företagets riskaptit och risktolerans och säkerställer att riskaptiten och principerna för riskhantering ligger i linje med företagets långsiktiga mål, strategier och affärsplaner. Styrelsen ska även säkerställa att den får tillgång till information om och har förståelse för de materiella riskerna som företaget är eller kan bli exponerat för. Styrelsen ska proaktivt begära information om materiella risker samt utmana den information som kommer från första och andra ansvarslinjen. Slutligen ska styrelsen säkerställa att information från riskhanteringssystemet beaktas vid styrelsebeslut. Hur detta sker ska dokumenteras.

Styrelsen för KPA Livförsäkring AB har utsett ett risk- och kapitalutskott. Utskottet har bland annat till uppgift att utvärdera riskhanteringssystemet och företagets väsentliga risker.

Verkställande direktörens ansvar

Vd ska leda företaget i enlighet med de regelverk styrelsen fastställt. Vd ska därutöver fastställa de styrande regelverk som behövs för att tydliggöra ansvar och genomförande av riskhantering.

För att säkerställa ett aktivt informationsutbyte mellan ansvarslinjerna och öka kvaliteten i beslutsunderlag och rapportering till vd och styrelse har vd inrättat kommittéer där risk- och kapitalfrågor bereds och diskuteras. Första och andra ansvarslinjen är representerade i dessa kommittéer.

Risker och Solvens II

Solvens II regelverket träder i kraft den 1 januari 2016. Syftet med regleringen är att stärka skyddet för försäkringstagarna och säkerställa finansiell stabilitet i försäkringsföretagen. Nya regler införs bland annat för beräkning av kapitalkrav kopplat till företagets risker. Vidare införs krav på att företaget ska göra en egen risk- och solvensbedömning vilket i korthet innebär att affärsstrategierna integreras med bedöm-

ning av totalt kapitalbehov med hänsyn till företagets riskprofil. Solvens II-regelverket innebär också utökad rapportering till Finansinspektionen.

Företaget har sedan 2011 bedrivit förändringsarbete både i projektform och inom ordinarie verksamhet för att anpassa verksamheten till Solvens II regelverket. Under 2015 har förberedande rapportering skett till finansinspektionen av bl.a. egen risk och solvensbedömning.

Väsentliga risker i KPA Livförsäkring

KPA Livförsäkring AB definierar risk som osäkerhet om framtida händelser och deras effekter på företagets möjligheter att nå sina mål. Den verksamhet som KPA Livförsäkring AB bedriver innebär risker som kan leda till förluster i försäkringsprodukter eller tillgångar. Händelser kopplade till försäkringsavtalen eller finansiella händelser vilka kan påverka företagets möjligheter att nå sina mål kallas försäkringsrisker respektive finansiella risker. Risker kan även uppstå som följd av såväl politiska förändringar, innovationer, förändrad rättslig praxis som icke ändamålsenliga interna processer, rutiner och system och brott mot externa eller interna regler. Dessa risker ryms inom kategorin verksamhetsrisker.

I kommande avsnitt beskrivs KPA Livförsäkring AB:s försäkringsrisker, finansiella risker samt verksamhetsrisker.

Hantering av försäkringsrisker

KPA Livförsäkring AB ska vara ett ansvarstagande och pålitligt företag med god kontroll av försäkringsriskerna. Hantering och värdering av risker i försäkringsverksamheten är grundläggande för alla försäkringsföretag. Korrekt prissättning tryggar KPA Livförsäkring AB:s långsiktiga lönsamhet. Reservsättningarna måste vara tillräckliga. Verktyg för riskhantering kan skilja sig åt mellan olika typer av risker.

KPA Livförsäkring AB erbjuder försäkringar som utbetalas vid dödsfall, vilka exponerar bolaget för ett antal olika försäkringsrisker. Risker förekommer i samband med tecknande av försäkring och i samband med beräkning av försäkringstekniska avsättningar. Konsekvenser av dessa risker beaktas när försäkringsvillkor utformas, premier och åtaganden fastställs och när försäkringstekniska avsättningar

beräknas. Ett stort försäkringstagarkollektiv bidrar till en utjämning av de olika riskerna.

Den övergripande styrningen av försäkringsriskerna fastställs i de försäkringstekniska riktlinjerna och det försäkringstekniska beräkningsunderlaget. De försäkringstekniska riktlinjerna innehåller bland annat principer för hur premier bestäms och hur försäkringstekniska avsättningar beräknas. Riktlinjerna är också styrande för uppföljningen av gjorda antaganden. Riktlinjerna beslutas av styrelsen. I det försäkringstekniska beräkningsunderlaget, som beslutas av vd, eller av vd utsedd verksamhetsansvarig, anges vilka antaganden och beräkningsmetoder som ska gälla för att riktlinjerna ska uppfyllas. Ansvarig Aktuarie föreslår förändringar av försäkringstekniska riktlinjer och försäkringstekniskt beräkningsunderlag under 2015. Fr.o.m. 2016 föreslår Aktuariefunktionen förändringar av försäkringstekniska riktlinjer medan chefsaktuarien föreslår förändringar av försäkringstekniskt beräkningsunderlag.

Dödlighetsrisk

Med dödlighetsrisk avses risken för att KPA Livförsäkring AB:s möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av en ökad dödlighet bland de försäkrade. Dödlighetsrisken vid tecknandet är risken att dödligheten underskattas i de antaganden som används för premieberäkning. Konsekvensen av felaktiga premieantaganden blir att premien inte täcker försäkringens utbetalningar. En underskattad dödlighet medför också att de beräknade avsättningarna blir otillräckliga. Med felaktiga reservsättningsantaganden räcker inte reserverade skadekostnader till för utbetalning av de skador – rapporterade eller ej rapporterade – som inte slutreglerats.

Riskerna hanteras genom att dödligheten i bestånden följs upp, och genom att dödlighetsantaganden uppdateras. I samband med skadereglering av dödsfall sker en bedömning av om den försäkrade uppfyller kraven i villkoren för att omfattas av försäkringen.

Sjuklighetsrisk

Med sjuklighetsrisk avses risken för att KPA Livförsäkring AB:s möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av förändringar av de försäkrades insjuknande eller tillfrisknande. Sjuklighetsrisk innebär att fler försäkrade har rätt till efterskydd.

Riskerna hanteras genom att sjukligheten i beståndet följs upp.

Driftskostnadsrisk

Med driftskostnadsrisk avses risken för att KPA Livförsäkring AB:s möjlighet att nå sina mål påverkas av risken för att de driftskostnader som försäkringen medför underskattas. Driftskostnadsrisken vid tecknandet är risken att driftskostnaderna underskattas i de antaganden som används för premieberäkning. Konsekvensen av felaktiga premieantaganden blir att premien inte täcker försäkringens driftskostnader. Underskattade driftskostnader kan medföra att otillräckliga avsättningar beräknas. Med felaktiga reservsättningsantaganden räcker inte reserverade driftskostnader till för hantering av de skador – rapporterade eller ej rapporterade – som inte slutreglerats.

Förutsättningar för hantering av driftskostnadsrisken skapas genom uppföljning och utveckling av förbättrade metoder för att fördela driftskostnader.

Katastrof- och koncentrationsrisk

Med katastrofrisk avses risken för att KPA Livförsäkring AB:s möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av en större enskild händelse som drabbar en stor andel av beståndet av försäkrade. Koncentrationsrisk avser istället risken för att KPA Livförsäkring AB:s möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av otillräcklig diversifiering av försäkringsrisker. Koncentrationsrisk kan medföra att enskilda händelser kan få betydande konsekvenser.

För kollektivavtalad försäkring har företaget ingen möjlighet att styra över riskspridningen men inom ett och samma kollektiv adderas en stor mängd oberoende risker vilket ger en riskutjämning i form av en större förutsägbarhet om den totala ersättningens omfattning. Då större delen av KPA Livförsäkring AB:s bestånd består av aktiva ettåriga avtal bedöms koncentrationsrisken vara begränsad.

KPA Livförsäkring AB har ett återförsäkringsprogram som omfattar katastrofåterförsäkring för olyckshändelser med mer än ett dödsfall. Katastrof- och koncentrationsrisker utvärderas löpande och återförsäkringsprogrammet justeras vid behov.

Förändringar i lagar och externa regelverk kan också kan få betydelse för KPA Livförsäkring AB:s möjlighet att nå sina mål. Även risken för inflation kan påverka, då utbetalda försäkringsersättningar är värdesäkrade. Dessa risker hanteras bland annat genom omvärldsbevakning och justerad prissättning.

Mätning av försäkringsrisk

Mätning av försäkringsrisker sker genom resultatuppföljning. De försäkringstekniska avsättningarnas känslighet för ändrade antaganden om dödlighet och driftskostnader visas under rubriken Känslighetsanalyser. Under rubriken Koncentrationer av försäkringsrisk analyseras koncentration av risk för förhöjd dödlighet i KPA Livförsäkring AB:s bestånd. Avsnittet Faktiska skadeanspråk jämfört med tidigare uppskattningar belyser över/underskott som uppstått de senaste två skadeåren på grund av skillnaden mellan faktiska skadeanspråk och beräknade.

Känslighetsanalyser

I tabellen visas hur de försäkringstekniska avsättningarna skulle förändras om dödligheten eller driftskostnaderna förändrades. Tabellen visar känsligheten i KPA Livförsäkring AB:s totala avsättningar. De försäkringstekniska avsättningarnas känslighet för ökning av räntan framgår av avsnittet om finansiella risker.

Dödlighet – Dödssannolikheten antas öka med 20 procent. En ökad dödssannolikhet innebär ökade avsättningar för efterskyddet.

Kostnadsinflation – Reservavsättningens förändring visas när inflationen ökar med 1 procent.

Räntekänslighet – Reservesättningens förändring visas när räntan förändras med 1 procentenhet.

Analyserna är gjorda utan hänsyn till eventuella korrelationer mellan antaganden.

Försäkringstekniska avsättningar, Mkr	Förändring i antagande %	Försäkringstekniska avsättningar	Resultat före skatt	Effekt på eget kapital
2015-12-31				
Dödlighet	20%	174	-174	-136
Räntekänslighet	-1%	16	-16	-12
Kostnadsinflation	1%	3	-3	-2
2014-12-31				
Dödlighet	20%	191	-191	-149
Räntekänslighet	-1%	14	-14	11
Kostnadsinflation	1%	9	-9	-7

Koncentrationer av försäkringsrisk

I nedanstående tabell illustreras exponeringen för dödsfallsrisk uppdelat på aktivt bestånd

Risksummor*, Mkr	Aktiva beståndet	Totalt
2015		
Män	55 832	55 832
Kvinnor	212 454	212 454
Totalt	268 285	268 285
2014		
Män	56 084	56 084
Kvinnor	213 412	213 412
Totalt	269 496	269 496

* För bestånd med efterskydd är risksummorna noll.

Faktiska skadeanspråk jämfört med tidigare uppskattningar

Frigjort dödsfallskapital, Mkr	2015	2014
Beräknad	90	90
Utfall	65	64
Dödsfall resultat	25	26

Ovanstående tabell visar på faktiska skadeanspråk jämfört med beräknade.

Rapportering av försäkringsrisk

Som ett led i KPA Livförsäkring AB:s interna uppföljning och riskhantering informeras styrelsen löpande om utvecklingen av försäkringsriskerna.

I Riskrapporten, riskfunktionens rapport om risker till vd och styrelse, ges en samlad bild av riskläget, inklusive försäkringsrisker. Riskrapporten innehåller såväl kvantitativ som kvalitativ uppföljning av risker.

I Aktuarierapporten rapporteras till styrelsen, om förändrade metoder och modeller för hantering av bland annat försäkringsrisk i samband med beräkning av försäkringstekniska avsättningar, liksom förändringar av parametrar.

Extern rapportering sker i form av Aktuarieredogörelsen, i årsrapporten till Finansinspektionen, vilken innehåller en analys av årets legala riskresultat och driftsresultat.

Finansiella risker

Finansiell risk definieras som risken att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av finansiella händelser. Exempel på händelser kan vara marknadshändelser såsom aktiekursfall eller förändring av marknadsräntor men även andra finansiella händelser som förändrad kreditvärdighet eller fallissemang hos motparter.

Målet för förvaltningen av tillgångarna är att uppnå högsta möjliga reala avkastning och att på bästa sätt bidra till en stabil och konkurrenskraftig premie under gällande risk- och placeringsrestriktioner. Valet av tillgångsportfölj görs med utgångspunkten att företaget ska tåla att utvecklingen på finansmarknaderna blir mycket svag. Ytterligare begränsningar vid valet av sammansättningen av tillgångsportföljer är att legala restriktioner om skuldtäckning och solvens ska uppfyllas samt att risknivån aldrig får vara högre än att grönt ljus erhålls i Finansinspektionens trafikljusmodell.

Styrelsen har det yttersta ansvaret för förvaltningen av företagets tillgångar och anger ramar och limiter för exponeringar samt riktlinjer för verksamheten. Vd ansvarar för att förvaltningen av företagets tillgångar sker inom de ramar och anvisningar som styrelsen givit samt för översynen av placeringsriktlinjerna.

Vid valet av placeringsinriktning beaktas tillgångarnas och skuldernas egenskaper såsom förväntad avkastning, risk och korrelation, prognoser för försäkringsrörelsens utveckling samt möjlighet att använda tillgångarna för skuldtäckning. Därutöver gör företaget en miljö- och etikanalys av de företag där placeringar görs. Den placeringsinriktning som fastställs ger ramar för tillgångsförvaltningen. Inom dessa ramar och limiter ansvarar avdelningen för kapitalförvaltning för den löpande förvaltningen och för spridningen mellan olika tillgångsslag såsom aktier, obligationer, valutor, fastigheter samt alternativa placeringar (såsom hedgefonder eller placeringar i syfte att uppnå en exponering mot råvaror och infrastruktur).

Placeringar sköts både internt och genom externt utlagda förvaltningsuppdrag. Löpande aktie- och ränteförvaltning samt värdepappersadministration har lagts ut till Swedbank Robur. Placeringar vars huvudsyfte är att matcha placeringsrisker i åtagandena eller justera portföljens risknivå hanteras internt inom avdelningen för kapitalförvaltning. Även Alternativa placeringar sköts internt inom företaget.

Hantering av finansiella risker

Företagets kapitalförvaltning ansvarar för att styra, följa upp och utvärdera hur de utlagda förvaltningsuppdragen sköts. Swedbank Robur ansvarar för daglig kontroll av efterlevnaden av gällande placeringsriktlinjer samt att resultatet av utförd kontroll rapporteras till Riskfunktionen och företagets kapitalförvaltning. Riskfunktionen genomför självständig uppföljning av exponeringar på daglig basis av de limiter som fastställts av styrelsen i placeringsriktlinjerna. Rapportering sker regelbundet till vd och styrelse avseende utvecklingen av de finansiella riskerna och omgående av eventuella överträdelser av limiterna.

I placeringsriktlinjerna anges principerna för vilka instrument, emittenter och motparter som är tillåtna att använda i förvaltningen av placeringstillgångarna.

Den totala tillgångsportföljen i KPA Livförsäkring AB är sammansatt av fem delportföljer: aktier, räntor, alternativa placeringar, säkringsinstrument och bolagsstrategiska innehav.

I huvudsak används derivat för att skraddarsy portföljens risknivå. Säkringsinstrument är placeringar vars huvudsyfte är matcha marknadsrisker i åtagandena, exempelvis en ränteswap för att reducera balansräkningens räntekänslighet.

Bolagsstrategiska innehav är innehav som anses vara av särskilt strategiskt värde för företaget. Endast styrelsen får fatta beslut om placeringar av detta slag. Exempel på sådant innehav är aktier i koncernföretag. Inom avdelningen för kapitalförvaltning finns Riskstyrningskommittén som sammanträder veckovis. Vid dessa möten diskuteras riskexponeringen i förvaltningsportföljerna, beslut fattas och protokollförs om eventuella åtgärder för att effektivisera förvaltningen eller ändra riskexponeringen. Sådana åtgärder kan vara att förändra risknivån genom förändring av det mandat som den externa förvaltaren har fått eller genom att förändra risknivån med derivat.

Under året har handel skett med aktier, räntebärande värdepapper, valutor och derivat på dessa (aktieindexterminer, ränteterminer och valutaterminer).

Marknadsrisker

KPA Livförsäkring AB definierar marknadsrisk som risken att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av förändringar i marknadspriser. Marknadsrisken är en betydande risk för KPA Livförsäkring AB och delas i sin tur in i ränterisk, aktiekursrisk, spreadrisk, samt valutarisk. Dessa risker värderas och utvärderas nedan enligt känslighetsanalyser i Finansinspektionens trafikljusmodell. I känslighetsanalyserna tas även hänsyn till effekten av eventuella derivatpositioner.

Mätning av aktiekursrisk

KPA Livförsäkring AB definierar aktiekursrisk som risken att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av förändringar i aktiekurser.

Aktiekursrisken mäts i enlighet med Finansinspektionens trafikljusmodell där effekterna av en procentuell nedgång i marknadsvärdet på aktierna skattas. Aktieexponeringen är uppdelad på svenska och utländska aktier och marknadsvärdena stressas med 40 respektive 35 procent. För aktiederivat mäts risken

genom att den underliggande tillgången minskar i värde i samma utsträckning som övriga aktieinnehav. Kapitalkravsberäkningen kompletteras med stresstester för kartläggning av hur givna scenarier påverkar nyckeltalen resultat, avkastning, solvenskvot och skuldtäckning.

I tabellen nedan redovisas effekten av en kursnedgång på 40 procent för svenska aktier och andelar samt en kursnedgång på 35 procent för utländska aktier. Effekten av aktieindexterminer och aktieindexoptioner har medtagits i beräkningen. Dessa stressnivåer överrensstämmer med angivelserna i Finansinspektionens trafikljus.

Mkr	2015	2014
	Effekt på resultat före skatt	Effekt på resultat före skatt
Aktier	-458	-483
Aktier i koncern- och intresseföretag, ej konsoliderade	-138	-138

Företagets exponering av onoterade aktier framgår av not 15.

Mätning av ränterisk

KPA Livförsäkring AB definierar ränterisk som risken att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av förändringar i marknadsräntor.

Värderingen av företagets åtaganden är av stor betydelse för det finansiella resultatet och företagets stabilitet. Värderingen är direkt beroende av rådande marknadsräntor varför dessa påverkar solvensen. Ränterisken, dvs. risken för förändringar i marknadsräntor, påverkar bolagets riskutrymme.

För KPA Livförsäkring AB är det ofördelaktigt med stigande marknadsräntor eftersom värdet av de räntebärande tillgångarna då minskar mer än vad avsättningsbehovet gör. Denna räntekänslighet justeras löpande till önskad nivå genom justering av utlagda räntemandat och genom handel med räntederivat.

Ränterisken mäts genom kapitalkrav beräknat enligt Finansinspektionens trafikljusmodell. I trafikljusmodellen mäts ränterisk som känsligheten i hur tillgångar och skulder påverkas av förändringar

i nominella respektive reala räntor. Beräkning utförs separat för svenska kronor, euro samt andra utländska valutor. Mätningen utförs baserat på scenario om parallellförskjutning av nominella marknadsräntor i SEK med +/- 1 procentenhet för tillgångar. För åtaganden utgår scenariot från en parallellförskjutning av nominella marknadsräntor för ränteswappar i SEK med +/- 1 procentenhet, diskonteringsränta bestäms i enlighet med Finansinspektionens föreskrifter. För reala åtaganden utförs motsvarande beräkning men med en parallellförskjutning med +/- 0,5 procentenheter.

Kapitalkravsberäkningen kompletteras med stresstester för kartläggning av hur givna scenarier påverkar nyckeltalen resultat, avkastning, solvensgrad, trafikljus och skuldtäckning. För ränterisk följs även matchningsgraden upp. Matchningsgraden utgör förhållandet mellan tillgångarnas och skuldernas räntekänslighet vid en parallellförskjutning av ränteläget med -1 procentenhet.

Känslighetsanalys - ränterisk

Mkr	2015	2014
Riskparameter		
Ökning av marknadsränta		
Värdeökning räntebärande tillgångar	-94	-94
Värdeökning försäkringstekniska avsättningar	16	14
Nettopåverkan årets resultat	<u>-77</u>	<u>-79</u>
Nettopåverkan eget kapital	-77	-79

Följande tabell illustrerar hur företaget är exponerat för ränterisk utifrån räntebärande tillgångar och skulders räntebindningstid.

Räntebindningstider för tillgångar och skulder

Räntexponering, Mkr	0-5 år	5-15 år	15 år -	Total
2015				
<i>Tillgångar</i>				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 825	518	25	3 368
Andra räntebärande finansiella instrument	<u>220</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>220</u>
Summa	3 045	518	25	3 588
<i>Skulder och avsättningar</i>				
Försäkringstekniska avsättningar	<u>1 008</u>	<u>1 129</u>	<u>408</u>	<u>2 545</u>
Differens tillgångar och avsättningar	2 037	-611	-383	1 043

Räntebindningstider för tillgångar och skulder

Räntexponering, Mkr	0-5 år	5-15 år	15 år -	Total
2014				
<i>Tillgångar</i>				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 439	796	-	3 236
Andra räntebärande finansiella instrument	<u>219</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>219</u>
Summa	2 658	796	-	3 454
<i>Skulder och avsättningar</i>				
Försäkringstekniska avsättningar	<u>752</u>	<u>1 004</u>	<u>839</u>	<u>2 595</u>
Differens tillgångar och avsättningar	1 906	-208	-839	859

Ränterisk kassaflödesrisk

I tabellen nedan framgår hur en ökning eller sänkning av marknadsräntan på 0,5 % påverkar ränteintäkter respektive räntekostnader för tillgångar och skulder med räntebindningstid på upp till ett år.

Mkr	2015	2014
Ökning av marknadsräntan		
Ränteintäkter för obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	-
Övriga räntebärande tillgångar	1,1	1,1
Minskning av marknadsräntan		
Ränteintäkter för obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	-
Övriga räntebärande tillgångar	-1,1	-1,1

Mätning av valutakursrisk

KPA Livförsäkring AB definierar valutarisk som risken att företagets möjlighet att nå sina mål till följd av förändringar i valutakurser.

I de fall tillgångar eller skulder är exponerade mot andra valutor än svenska kronor uppstår valutarisk. Valutaexponering får endast förekomma mot de valutor där exponering kan uppstå genom placeringar i aktier och räntor. Valutaexponeringen begränsas genom fastställda limiter och styrs främst genom nyttjandet av valutaterminer och -swappar.

Företagets försäkringsåtaganden är enbart denominerade i svenska kronor.

Valutarisken mäts genom kapitalkrav beräknat enligt Finansinspektionens trafikljusmodell. Trafikljusmodellens metod att mäta känslighet i valutakurs är som en tänkt kursförändring med +/-10 procent. Beräkningen utförs för nettoposition med avseende på förändring i varje enskild valuta företaget är exponerad mot. Företagets valutaexponering före och efter säkring med derivat redovisas i nedanstående tabell.

Valutakursexponering, Mkr	USD	GBP	EUR	JPY	Övrigt
2015					
Placeringstillgångar					
Aktier och andelar	438	53	87	70	95
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	-	-	-	-
Övriga tillgångar	7	-	5	-	1
Summa tillgångar	445	53	92	70	96
Övriga skulder och avsättningar	-	-	-	-	-
Nettoexponering före ekonomisk säkring med derivat	445	53	92	70	96
Nominellt värde valutaterminer	-23	-	-75	1	-26
Nettoexponering efter ekonomisk säkring med derivat	422	53	17	71	70

Valutakursexponering, Mkr	USD	GBP	EUR	CAD	Övrigt
2014					
Aktier och andelar	464	61	90	28	146
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	-	-	-	-
Övriga tillgångar	7	-	3	-	1
Summa tillgångar	471	61	93	28	147
Övriga skulder och avsättningar	-	-	-2	-	-
Nettoexponering före ekonomisk säkring med derivat	471	61	91	28	147
Nominellt värde valutaterminer	-35	18	-28	3	-86
Nettoexponering efter ekonomisk säkring med derivat	436	79	63	31	61

Känslighetsanalys - valutakursrisk

En ogynnsam förändring med tio procent av bolagets nettoexponering mot utländska valutor (efter ekonomisk säkring med derivat) påverkar resultat före skatt enligt nedanstående tabell.

Mkr	2015		2014	
	Resultat före skatt	Effekt på eget kapital	Resultat före skat	Effekt på eget kapital
Valuta				
USD	-42	-42	-44	-44
GBP	-5	-5	-8	-8
CAD	-2	-2	-6	-6
CHF	-1	-1	-3	-3
EUR	-2	-2	-2	-2
Övrigt	-4	-4	-2	-2
Totalt	-56	-56	-65	-65

Mätning av spreadrisk

Spreadrisk är risken att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av förändringar av inbördes differenser av räntor för värdepapper. Företaget har som policy att endast tillåta placeringar i värdepapper med hög kreditvärdighet.

Spreadrisk mäts genom kapitalkrav beräknat enligt Finansinspektionens trafikljusmodell. Trafikljusmodellen använder en stress av spreaden ovan den riskfria räntan som en mätning av känsligheten för kreditrisk. Två scenarier beräknas, det ena med en fördubbling av spreaden och det andra med en ökning av spreaden med 25 baspunkter, varav det för företaget sämsta scenariot används som stress. Spreadförändringen vid känslighetsanalysen uppgår därför alltid till minst +25 baspunkter.

Kapitalkravsberäkningen kompletteras med stresstest för kartläggning av hur en negativ utveckling av spreaden påverkar företagets resultat. Därutöver följs utvecklingen av relevanta spreadar upp löpande.

Kreditrisk

Kredit-, motparts- och emittentrisk är risker att motparter eller emittenter inte fullgör sina finansiella förpliktelser och att eventuella säkerheter inte täcker fordran. Företaget har som policy att i huvudsak endast tillåta placeringar i värdepapper med hög kreditvärdighet och för en förteckning över godkända emittenter och motparter. Kredit- och motpartsriskerna i denna del av verksamheten bedöms därför vara små.

Kreditrisk uppstår i placeringsverksamheten, men även inom återförsäkring.

Kreditrisk i fordringar på återförsäkrare

Försäkringsföretagets återförsäkringspolicy innebär att avtal endast ingås med återförsäkrare med kreditbetyg A eller högre. Återförsäkrarnas kreditvärdighet ses över regelbundet för att säkerställa att det beslutade återförsäkringsskyddet upprätthålls. Per balansdagen finns inga fordringar på återförsäkrare.

Kreditrisk i derivat

För standardiserade derivat begränsas kreditrisken till medel på konto hos den så kallade clearingkontohållaren. För ej standardiserade derivat begränsas kreditrisken genom att alla realiserade vinster säkerställs av motparterna i enlighet med ISDA-avtal och CSA-avtal.

Den kreditriskexponering (efter avdrag för värde av säkerheter) som bolaget är exponerat för i olika klasser av finansiella tillgångar framgår av tabellen ovan (Maximal kreditexponering). Kredit- och motpartsriskerna bedöms vara små.

Mätning av kreditrisk

Den kreditriskexponering som företaget är exponerat för (efter avdrag för värde av säkerheter) i olika klasser av finansiella tillgångar framgår av nedanstående tabell.

Mkr Maximal kreditriskexponering	2015			2014		
	Brutto	Erhållna säkerheter	Netto	Brutto	Erhållna säkerheter	Netto
Tillgångsklass						
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	3 326	-	3 326	3 195	-	3 195
Derivat	2	-	2	2	-	2
Fordringar						
Upplupna ränteintäkter	43	-	43	41	-	41

Mkr Kreditkvalitet på klasser av finansiella tillgångar	AAA	AA	A	BBB	BB	Ingen rating	Totalt
2015							
Obligationer och andra räntebärande värdepapper (inklusive upplupen ränta)	2 146	662	561	-	-	-	3 369
Övriga finansiella tillgångar har ingen rating							
2014							
Obligationer och andra räntebärande värdepapper (inklusive upplupen ränta)	2 264	538	434	-	-	-	3 236
Övriga finansiella tillgångar har ingen rating							

Det redovisade värdet för finansiella tillgångar som annars skulle redovisas som förfallna till betalning eller nedskrivna och vars villkor har omförhandlats, eller som är antingen förfallna till betalning eller nedskrivna uppgår per balansdagen till ett ringa belopp.

Finansiell koncentrationsrisk

KPA Livförsäkring AB definierar finansiell koncentrationsrisk som risken att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av otillräcklig diversifiering av tillgångar. I relation till marknadsriskerna bedöms koncentrationsriskerna i företaget vara låga genom den diversifiering som ges av företagets placeringsinriktning.

Mätning av finansiella koncentrationsrisker

Den finansiella koncentrationsrisken mäts och följs upp för stora koncentrationer av riskexponeringar. De största koncentrerade exponeringarna följs upp särskilt genom scenarioanalys och uppföljning av utveckling av värde och andel av tillgångsportföljen.

Väsentliga koncentrationer av kreditrisk

Tabellerna avser företagets tio största koncentrationer.

Mkr, 2015	Totalt	Varav säkerställda bostadsobligationer
Swedbank	759	546
Handelsbanken	623	623
SE-banken	562	561
Nordea	566	655
SBAB	57	57
JP Morgan	5	-

Mkr, 2014	Totalt	Varav säkerställda bostadsobligationer
Swedbank	642	424
Handelsbanken	494	494
SE-banken	434	434
Nordea	395	395
SBAB	55	55
JP Morgan	2	-

Väsentliga koncentrationer av aktierisk, Mkr

Tabellerna nedan avser företags tio största koncentrationer.

2015	Totalt
Hennes&Mauritz	50
Nordea	45
Ericsson	38
Atlas Copco	32
Swedbank	29
Assa Abloy	25
Handelsbanken	25
SE-banken	23
SCA B	21
Apple	17

2014	Totalt
Hennes&Mauritz	58
Nordea	48
Ericsson	46
Atlas Copco	36
Swedbank	32
Handelsbanken	30
SE-banken	28
Assa Abloy	21
Telia Sonera	19
Apple	19

Likviditetsrisker

KPA Livförsäkring AB definierar likviditetsrisk som risken att finansiella transaktioner inte kan fullgöras eller endast till avsevärd merkostnad, förlust eller oönskad riskexponering. Tillgångarna placeras i huvudsak i värdepapper med god likviditet. Detta säkerställer att mängden likvida tillgångar med betryggande marginal överstiger företagets i närtid förväntade betalningsförpliktelser. För derivat har handel i huvudsak skett i marknader med god likviditet, varför likviditetsrisken bedöms vara låg. Företagets likviditetsrisk anses vara av ringa betydelse i den totala riskbilden.

Företagets likviditetsexponering med avseende med återstående löptider på finansiella skulder framgår av tabellen nedan. Tabellen visar odiskonterade nominella värden.

Mkr 2015	Återstående löptider				
	På anmodan	Mindre än 1 år	1-5 år	Mer än 5 år	Utan löptid
Moderföretaget					
Övriga skulder	-	7	-	-	-

Mkr 2014	Återstående löptider				
	På anmodan	Mindre än 1 år	1-5 år	Mer än 5 år	Utan löptid
Moderföretaget					
Övriga skulder	-	5	-	-	-

Verksamhetsrisker

KPA Livförsäkring AB definierar verksamhetsrisk som risken att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av händelser i verksamhetens interna eller externa miljö eller till följd av verksamhetens genomförande eller styrning. Företagets verksamhetsrisker delas in i följande tre riskkategorier:

Operativa risker

Med operativa risker avses risken att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av den löpande verksamhetens genomförande. Operativa risker kan till exempel uppstå till följd av icke ändamålsenliga interna processer och rutiner, bristfälliga system, handhavandefel eller brott mot externa eller interna regler.

Omvärldsrisker

Med omvärldsrisker avses risken att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av händelser utanför företagets direkta kontroll. Omvärldsrisker kan till exempel uppstå till följd av regelverksförändringar, makroekonomiska händelser, politiska förändringar, innovationer och förändringar på försäkringsmarknaden.

Strategiska risker

Med strategiska risker avses risken att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av att den långsiktiga styrningen av verksamheten baseras på otillräckliga underlag och analyser. Strategiska risker kan till exempel uppstå till följd av att helhetssyn, långsiktighet, omvärldsförändringar och risker inte beaktas i tillräcklig utsträckning.

Hantering av verksamhetsrisker

En grundläggande princip inom företaget är att risk ska tas medvetet och riskhanteringen är därför en integrerad del av verksamhetsstyrningen. Riskhanteringen i företaget sker systematiskt både i verksamhetsprocesserna (löpande verksamheten) som i affärsplanering och då väsentliga förändringar inträffat. Nedan beskrivs hur verksamhetsrisker hanteras inom företaget.

Identifiera verksamhetsrisker

Utgångspunkten vid identifiering av verksamhetsrisker är verksamhetens mål, en aktuell omvärldsanalys

och nulägesbedömning samt eventuella incidenter. Syftet med riskidentifieringen är att öka insikten om vilka händelser som kan uppstå och vilka hot eller eventuella möjligheter de kan innebära. Kunskap om verksamheten och dess risker finns framför allt i första ansvarslinjen där respektive chef är ytterst ansvarig för att risker identifieras inom sina ansvarsområden, som även innefattar eventuell utlagd verksamhet. I samband med riskidentifiering identifieras och dokumenteras konsekvenser som kan uppstå om risken inträffar och de bakomliggande orsakerna till risken. Första linjens chefer ansvarar även för att dokumentera riskerna i en företagsgemensam riskförteckning. Riskidentifiering sker även i samband med årlig affärsplanering och vid förändring av verksamheten. Exempel på sådana förändringar är förvärv och avyttringar, utläggning av affärskritisk verksamhet och projekt. Riskfunktionen inom företaget stödjer och utmanar första ansvarslinjen i riskidentifieringen samt tillhandahåller metod- och dokumentationsstöd.

Genomföra riskanalys

Analys av identifierade verksamhetsrisker genomförs där konsekvens och sannolikhet värderas. Även effekten av eventuell samverkan mellan risker analyseras. Riskanalysen syftar till att ta fram underlag för beslut om hur verksamhetsriskerna ska hanteras och att göra det möjligt att bedöma företagets sammanlagda riskexponering. Vid bedömningen av konsekvenser görs en analys av hur stor påverkan risken kan få på kunder, varumärke eller resultat om den inträffar. Sannolikheten bedöms genom en uppskattning av när eller hur ofta risken skulle kunna inträffa om inga åtgärder vidtas. Första ansvarslinjen ansvarar för analys och värdering av riskerna och dokumenterar sin bedömning i riskförteckningen. Riskfunktionen tillhandahåller metodstöd för värdering av verksamhetsrisker och stödjer och utmanar första ansvarslinjens analys och värdering.

Hantera verksamhetsrisker

De verksamhetsrisker som identifierats (och analyserats) behandlas genom att beslut tas om riskerna ska accepteras, reduceras eller elimineras. Därefter beslutas om vilka eventuella åtgärder som ska vidtas varefter beslutade åtgärder planeras och genomförs. Första ansvarslinjen ansvarar för att hantera riskerna

men kan ta stöd av riskfunktionen vid utformning av åtgärder. Företagets riskaptit är vägledande för beslut om hantering av verksamhetsrisker. Risktagandet begränsas ytterst av företagets risktolerans som anger vilken riskexponering som är acceptabel.

Övervaka och följ upp verksamhetsrisker, utvärdera riskhantering

Chefer i första ansvarslinjen ansvarar för att följa upp att beslutade riskhanterande åtgärder genomförs och får avsedd effekt. Riskfunktionen övervakar och stödjer första ansvarslinjens uppföljning och följer upp och utvärderar utförande och effektivitet av riskhanterande åtgärder. Riskfunktionen övervakar och utvärderar även den sammanlagda riskexponeringen i förhållande till företagets riskaptit och risktolerans. Därutöver ansvarar riskfunktionen för att definiera, analysera och följa upp riskindikatorer i syfte att i ett tidigt skede fånga upp signaler om ökad riskexponering.

Analysera och rapportera riskexponering

Första ansvarslinjen ansvarar för att löpande informera riskfunktionen om omständigheter som är relevanta för riskrapporteringen, om dessa inte framgår av riskförteckningen. Riskfunktionen ansvarar för att minst två gånger per år sammanställa och analysera information om företagets verksamhetsrisker. Analysen innefattar en bedömning av hur riskerna förhåller sig till beslutad riskaptit och risktolerans, riskernas utveckling över tid samt effekten av hur riskerna samverkar. Riskfunktionen rapporterar sin bedömning av företagets sammanlagda exponering för verksamhetsrisker till vd och styrelse. Därutöver rapporterar riskfunktionen sina analyser och bedömningar till koncernledningen som en del av företagets affärsplaneringsprocess.

Kontinuitetsplanering

Om händelser inträffar trots att riskreducerande åtgärder har vidtagits begränsas konsekvensen av dessa händelser med hjälp av kontinuitetsplaner och krisberedskap. Kontinuitetsplaner är upprättade inom företaget och övas i syfte att kunna hantera en eventuell krissituation och begränsa effekterna av negativa händelser.

Incidenthantering

Incidenter rapporteras av alla medarbetare. Åtgärder dokumenteras och följs upp. Rapporterade incidenter kategoriseras och värderas. Information om incidenter utgör en viktig del vid ovan nämnda självutvärdering av verksamhetsriskerna.

Kapitalhantering

Kapitalhanteringen styrs av företagets kapitalhanteringspolicy som formellt träder i kraft den 1 januari 2016. Policyn säkerställer att företaget är ändamålsenligt kapitaliserat för att vid varje tidpunkt klara den dagliga driften samt täcka risker och åtaganden i verksamheten. Kapitalhanteringen ska vara ändamålsenlig för styrning och måluppfyllnad, samt uppfylla alla gällande regelverkskrav. Kapitalhanteringen ska vara i enlighet med egen risk- och solvensbedömning och gällande affärsplaner för företaget.

Mål för kapitalisering

Företaget har definierat ett kapitalmål kompletterat med ett målintervall uttryckt i SCR-kvot. Kapitalmålet definieras som en långsiktig målbild kring vilken SCR-kvoten tillåts fluktuera beroende av exempelvis svängningar på de finansiella marknaderna och variationer i försäkringsrörelsens resultat. Fluktuationen förväntas ske i huvudsak mellan målintervallets övre och nedre kapitalmålnivå. Kapitalmålet ska ta sin utgångspunkt i den stipulerade risktoleransnivån samt i övervägande om ytterligare kapital krävs i form av kapitalbuffertar.

Kapitalbas

I företagets kapitalbas ska ingå aktiekapital, överskursfond, uppskjutna skattefordringar (netto), konsolideringsfond och den avstämningsreserv som tillkommer genom att värdering av posterna i Solvens II-balansräkningen respektive den finansiella rapporteringen skiljer sig åt. Konsolideringsfonden ska inkluderas i den mån det inte betraktas som försäkrings- eller återförsäkringsskulder.

Aktuell kapitalsituation

Företaget har under 2015 genomfört en egen risk- och solvensbedömning för den treåriga affärsplaneringsperioden 2016 till 2018. Det övergripande syftet med den egna risk- och solvensbedömningen är att utifrån företagets strategier, affärsplaner och exponeringar

bedöma företagets kapitalbehov samt säkerställa att företaget klarar att möta riskerna och det legala kapitalkravet.

Företagets affär och finansiella position är stabil. SCR-kvoten är stabil och företaget klarar alla sina risktoleranser för nivå på SCR-krav samt signalnivån för totalt SVCA-krav. Företaget är tillräckligt kapitaliserat för att genomföra sin affärsplan.

Not 3. Premieinkomst (före avgiven återförsäkring)

	2015	2014
Inbetalda och tillgodoförda gruppförsäkringspremier, löpande premier	390	377
Premieskatt	<u>-138</u>	<u>-132</u>
Summa	252	245

Not 4. Kapitalavkastning, intäkter

	2015	2014
Erhållna utdelningar	39	39
Ränteintäkter med mera		
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	37	53
Övriga ränteintäkter	1	2
Realiserad valutakursvinst netto	52	119
Realisationsvinst netto		
Aktier och andelar	82	123
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	<u>44</u>	<u>23</u>
Summa	255	359

Not 5. Orealiserade vinster på placeringstillgångar

	2015	2014
Aktier och andelar, netto	-	3
Obligationer, netto	<u>-</u>	<u>101</u>
Summa	-	104

Not 6. Utbetalda försäkringsersättningar

	2015	2014
Utbetalda försäkringsersättningar	-303	-326
Skaderegleringskostnader	<u>-13</u>	<u>-13</u>
Summa	-316	-339

Not 7. Förändringar av livförsäkringsavsättningar för egen räkning

	2015	2014
Förändringar av livförsäkringsavsättningar för egen räkning	<u>38</u>	<u>18</u>
Totalt	38	18

Not 8. Driftskostnader

	2015	2014
Driftkostnader	<u>-18</u>	<u>-17</u>
Summa	-18	-17
Specifikation totala driftskostnader		
Personalkostnader mm	-6	-5
Övriga kostnader	<u>-12</u>	<u>-12</u>
Driftskostnader	-18	-17
Tkr		
Arvode till revisorer		
KPMG		
Revisionsuppdrag	-106	-156
Deloitte		
Revisionsuppdrag	-328	-263
Summa	-434	-419

Not 9. Kapitalavkastning, kostnader

	2015	2014
Kapitalförvaltningskostnader	-6	-6
Övriga räntekostnader	-1	-1
Valutakursförluster, netto	-	-4
Summa	-7	-11

Not 10. Orealiserade förluster på placeringstillgångar

	2015	2014
Aktier och andelar, netto	-78	-
Obligationer och andra räntebärande värdepapper, netto	-51	-
	-129	-

Not 11. Nettoresultat per kategori av finansiella instrument

2015 Finansiella tillgångar	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen			Summa
	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Låneford- ringar	
Aktier och andelar	92	-	-	92
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	59	-	-	59
Derivat, netto	-	-7	-	-7
Övriga fordringar inkl kassa bank	-	-	1	1
Summa	151	-7	1	145
Övriga poster som ej är finansiella instrument				-6
Summa kapitalavkastning	151	-7	1	139

2014 Finansiella tillgångar	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen			
	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Låneford- ringar	Summa
Aktier och andelar	300	-	-	300
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	137	-	-	137
Derivat, netto	-	-37	-	-37
Övriga fordringar inkl kassa bank	-	-	2	2
Summa	437	-37	2	402
Övriga poster som ej är finansiella instrument	-	-	-	-6
Summa kapitalavkastning	437	-37	2	396

Tabellerna ovan är en specifikation av de belopp avseende finansiella instrument som redovisas i resultaträkningen samt kapitalavkastning intäkter, orealiserade vinster, kapitalavkastning kostnader, orealiserade förluster på placeringstillgångar med underlag för eventuella av- och nedskrivningar och kapitalförvaltningskostnader.

Not 12. Bokslutsdispositioner

	2015	2014
Förändring av periodiseringsfond	-5	33
Summa	-5	33

Not 13. Skatter

	2015	2014
Skatt på årets resultat		
Aktuell skattekostnad	-	-
Uppskjuten skattekostnad/skatteintäkt	0	-27
Summa	0	-27
Specifikation av uppskjuten skattekostnad/skatteintäkt		
Uppskjuten skatt avseende temporära skillnader på placeringstillgångar	0	-49
Uppskjuten skatt avseende underskott	0	22
Summa uppskjuten skattekostnad/skatteintäkt	0	-27

Not 14. Aktier och andelar i koncernföretag

Koncernen (ej konsoliderade livförsäkringsföretag)	Eget kapital 2015	Resultat 2015	Organisations- nummer	Antal	Kapital- andel i %	Bokfört värde 2015
KPA Pensionsförsäkring AB (publ)	51 275	3 828	516401-6544	300 000	100	344

Ovanstående livförsäkringsföretag konsolideras ej på grund av utdelningsförbud. Hela överskottet i ej konsoliderande livförsäkringsföretag tillfaller försäkringstagarna i form av återbäring och kan således inte disponeras av moderföretaget.

Koncernföretag	Säte	Kapitalandel i %	
		2015	2014
KPA Pensionsförsäkring AB (publ)	Stockholm	100	100
Stopstorp KB	Stockholm	99	99
Kungsbrohus Holding AB	Stockholm	70	70
Litreb I AB	Stockholm	100	100
Litreb II AB	Stockholm	100	100
KB Sandspridaren	Stockholm	99	99

Not 15. Aktier och andra andelar

	2015	2014
Svenska och utländska		
Anskaffningsvärde	839	851
Verkligt värde	1 241	1 316
<i>varav:</i>		
Noterade aktier	1 241	1 316

Not 16. Obligationer och andra räntebärande värdepapper

	2015	2014
Upplupet anskaffningsvärde		
Svenska staten	823	1 124
Svenska bostadsinstitut	1 741	1 301
Statsskuldväxlar	30	120
Svenska kommuner	112	84
Övriga svenska emittenter	546	414
Utländska stater	<u>11</u>	<u>37</u>
Summa	3 263	3 081
<i>varav:</i>		
Noterade	3 263	3 081
Verkligt värde		
Svenska staten	855	1 175
Svenska bostadsinstitut	1 762	1 344
Statsskuldväxlar	30	120
Svenska kommuner	115	88
Övriga svenska emittenter	553	427
Utländska stater	<u>11</u>	<u>41</u>
Summa	3 326	3 195
<i>varav:</i>		
Noterade	3 326	3 195
Positiv skillnad till följd av att bokfört värde överstiger nominella värden	332	356
Negativ skillnad till följd av att bokfört värde överstiger nominella värden	-2	-
Vid värdering av räntebärande värdepapper enligt upplupet anskaffningsvärde skulle balansposten redovisas till ett belopp på	3 263	3 081

Not 17. Utlåning kreditinstitut

	2015	2014
Kreditinstitut Sverige	<u>10</u>	<u>-</u>
Summa	10	-

Not 18. Derivat

	2015	2014
Derivatinstrument med positiva värden		
Verkligt värde		
Aktieterminer	-	1
Valutaterminer	<u>2</u>	<u>1</u>
Summa verkligt värde	2	2
Derivatinstrument med negativa värden		
Verkligt värde		
Aktieterminer	-	2
Ränteterminer	1	-
Valutaterminer	<u>-</u>	<u>3</u>
Summa verkligt värde	1	5

Not 19. Upplysningar om kvittning

Finansiella tillgångar som är föremål för kvittning, som omfattas av ett rättsligt bindande ramavtal om nettning eller ett liknande avtal.

2015		Brutto- belopp redo- visade finansiella tillgångar	Brutto- belopp av finansiella skulder resp. tillgångar som kvittats i balans- räkningen	Netto- belopp av finansiella tillgång- ar resp. skulder i balansräk- ningen	Relaterade belopp som inte kvittas i balansräkningen		
					Finan- siella instru- ment	Erhållen kontant säkerhet	Netto- belopp
Balanspost							
Derivat	Till- gångar Derivat (OTC)	2	-	2	-	-	2

Finansiella tillgångar som är föremål för kvittning, som omfattas av ett rättsligt bindande ramavtal om nettning eller ett liknande avtal.

2014		Brutto- belopp redo- visade finansiella tillgångar	Brutto- belopp av finansiella skulder resp. till- gångar som kvittats i balans- räkningen	Netto- belopp av finansiella tillgång- ar resp. skulder i balans- räkningen	Relaterade belopp som inte kvittas i balansräkningen		
					Finan- siella instru- ment	Erhållen kontant säkerhet	Netto- belopp
Balanspost							
Derivat	Till- gångar Derivat (OTC)	1	-	1	-1	-	-
Derivat	Skulder Derivat (OTC)	3	-	3	-1	-	2

Not 20. Övriga fordringar

	2015	2014
Fordringar kapitalförvaltning	4	13
Övriga fordringar	<u>13</u>	<u>2</u>
Summa	17	15

Not 21. Kategorier finansiella tillgångar och skulder

Information om finansiella instruments verkliga värden

Finansiella instrument noterade på en aktiv marknad

För finansiella instrument som är noterade på en aktiv marknad bestäms verkligt värde med utgångspunkt från tillgångens noterade köpkurs på balansdagen utan tillägg för transaktionskostnader (t ex courtage) vid anskaffningstillfället. Ett finansiellt instrument betraktas som noterat på en aktiv marknad om noterade priser med lätthet finns tillgängliga på en börs, hos en handlare, mäklare, branschorganisation, företag som tillhandahåller aktuell prisinformation eller tillsynsmyndighet och dessa priser representerar faktiska och regelbundet förekommande marknadstransaktioner på affärsmässiga villkor. Eventuella framtida transaktionskostnader vid en avyttring beaktas inte. För finansiella skulder bestäms verkligt värde utifrån noterad säljkurs. Sådana instrument återfinns på balansposterna aktier och andelar, obligationer och andra räntebärande värdepapper samt fondförsäkringstillgångar. Den största delen av företagets finansiella instrument åsätts ett verkligt värde med priser som är kvoterade på en aktiv marknad.

Finansiella instrument som inte är noterade på en aktiv marknad

Om marknaden för ett finansiellt instrument inte är aktiv, så tar företaget fram det verkliga värdet genom att använda en värderingsteknik. De använda värderingsteknikerna bygger i så hög utsträckning som möjligt på marknadsuppgifter och företagsspecifika uppgifter används i så låg grad som möjligt. Värderingstekniker används för följande klasser av finansiella instrument; derivat, obligationer och onoterade innehav av aktier vilka redovisas i balansposten aktier och andelar.

Aktier och andelar

Aktier och andelar värderas till verkligt värde. Aktier och andelar som är officiellt noterade värderas med hjälp av senaste officiella köpkurs, i lokal valuta.

För innehav i onoterade aktier, främst riskkapitalbolag, ska värderingen i första hand följa IPEVCs princi-

per eller likvärdiga värderingsprinciper och ska i första hand vara baserat på tillgängliga marknadspriser, men även andra värderingsmetoder som t. ex. diskonterat kassaflöde, substansvärdemetoden, nyligen genomförda transaktioner och multipelvärdering används. Generellt gäller att innehaven ska uppvisa verkligt värde med beaktande av försiktighet och konsekvens i värderingen. Värderingen uppdateras då ny värdering erhålls och justeras för eventuella kassaflöden fram till bokslutstillfället.

Verkligt värde för så kallade fond-i-fond ska fastställas utifrån underlag erhållet från extern part utsedd av fond i fondförvaltaren. Det verkliga värdet beräknas genom att de underliggande tillgångarna i respektive fond marknadsvärderas och kurssetts. Värderingen uppdateras då ny värdering erhålls och justeras för eventuella kassaflöden fram till bokslutstillfället.

Obligationer och andra räntebärande värdepapper

Obligationer och andra räntebärande värdepapper värderas till verkligt värde. Både svenska och utländska obligationer och andra räntebärande värdepapper med officiell handel marknadsvärderas dagligen med hjälp av senaste officiella köpkurs i lokal valuta.

För instrument utan officiell handel och där tillförlitliga marknadspriser inte finns att tillgå värderas instrumentet med hjälp av allmänt vedertagna värderingsmodeller som innebär att kassaflöden diskonteras till relevant värderingskurva. Obligationer och andra räntebärande värdepapper utan officiell handel marknadsvärderas med hjälp av en yieldkurva baserad på Stibor (för löptider upp till 9 månader) respektive swapräntor (för löptider över 1 år) samt en marknadsmässig justering med en för respektive värdepapper bedömd rimlig creditspread.

Derivat

Börshandlade ränteterminer tas upp till det verkliga värdet utifrån senast officiella köp- eller säljkurs. Valuteterminer värderas med hjälp av noterad köpkurs mot kronor för aktuell valuta vid värderingsdagens slut och yieldkurvor för de två valutorna för aktuell löptid. Transaktionskostnader för derivat kostnadsförs.

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen										
2015-12-31	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Lån och andra fordringar	Finansiella tillgångar som kan säljas	Andra finansiella tillgångar och skulder	Summa finansiella tillgångar/skulder	Icke finansiella tillgångar/skulder	Redovisat värde	Verkligt värde	Anskaffningsvärde
Tillgångar										
Aktier och andelar	1 241					1 241		1 241	1 241	839
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	3 326					3 326		3 326	3 326	3 263
Derivat		2				2		2	2	-
Övriga finansiella placerings-tillgångar			10			10		10	10	10
Aktier och andelar i koncernföretag				344		344		344	344	344
Aktuell skattefordran			8			8		8	8	8
Övriga fordringar			17			17		17	17	17
Likvida medel					219	219		219	219	219
Förutbetalda anskaffn.kostn.	_____	_____	_____	_____	43	43	_____	43	43	43
Summa tillgångar	4 567	2	35	344	262	5 210	-	5 210	5 210	4 743
Skulder										
Försäkringstekn. avsättn.							2545			2545
Avsättn f andra risker och kostnader							1			1
Derivat		1				1		1	1	-
Övriga skulder	_____	_____	_____	_____	110	_____	_____	_____	_____	110
Summa skulder	-	1	-	-	110	1	2546	1	1	2656

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen										
2014-12-31	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Lån och andra fordringar	Finansiella tillgångar som kan säljas	Andra finansiella tillgångar och skulder	Summa finansiella tillgångar/skulder	Icke finansiella tillgångar/skulder	Redovisat värde	Verkligt värde	Anskaffningsvärde
Tillgångar										
Aktier och andelar	1 316					1 316		1 316	1 316	851
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	3 195					3 195		3 195	3 195	3 081
Derivat		2				2		2	2	1
Aktier och andelar i koncernföretag				344		344		344	344	344
Aktuell skattefordran			112			112		112	112	112
Övriga fordringar			15			15		15	15	15
Likvida medel					221	221		221	221	221
Upplupna räntor och hyresintäkter	—	—	41	—	—	41	—	41	41	41
Summa tillgångar	4 511	2	168	344	221	5 246	-	5 246	5 246	4 666
Skulder										
Försäkringstekn. avsättn.							2 595	2 595	2 595	2 595
Avsättn f andra risker och kostnader							103	103	103	103
Derivat		5				5		5	5	5
Övriga skulder	—	—	—	—	5	5	—	5	5	5
Summa skulder	-	5	-	-	5	10	2698	2708	2708	2708

Information om finansiella instruments verkliga värden

I nedanstående tabell lämnas upplysningar om hur verkligt värde bestämts för de finansiella instrument som värderas till verkligt värde i balansräkningen. I not 1 Redovisningsprinciper återfinns beskrivningar om hur verkligt värde bestäms avseende tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde i balansräkningen. Uppdelning av hur verkligt värde bestämts utifrån följande tre nivåer.

Nivå 1: enligt priser noterade på en aktiv marknad för samma instrument

Nivå 2: utifrån direkt eller indirekt observerbar marknadsdata som inte inkluderas i nivå 1

Nivå 3: utifrån indata som inte är observerbara på marknaden

2015	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Tillgångar				
Aktier och andelar	1 241	-	-	1 241
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	3 326	-	-	3 326
Derivat	-	2	-	2
Summa	4 567	2	-	4 569
Skulder				
Derivat	1	-	-	1
Summa	1	-	-	1

2014	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Tillgångar				
Aktier och andelar	1 316	-	-	1 316
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	3 195	-	-	3 195
Derivat	1	1	-	2
Summa	4 512	1	-	4 513
Skulder				
Derivat	2	3	-	5
Summa	2	3	-	5

Värderingstekniker och väsentliga indata för innehav tillhörande nivå 2

KPA Livförsäkring AB har innehav i valutaterminer vilka hänförs till värderingskategori 2.

Valutaterminer värderas med hjälp av noterad köpkurs mot svenska kronor för aktuell valuta och yieldkurvor för de två valutorna för aktuell löptid.

Värderingstekniker och väsentliga ej observerbara indata för innehav tillhörande nivå 3

Till nivå 3 hänförs andelar i investeringsfonder. KPA Livförsäkring AB:s innehav i investeringsfonder avser private equity. Fonderna värderas med alternativ värderingsmetod för vilka observerbara indata inte finns tillgänglig.

Värdering baseras på kurser och andelsvärden som erhålls från fondförvaltaren. Värderingen följer IPEVCs principer (International Private Equity and Venture Capital) utfärdade av EVCA (European Venture Capital Association), som är en sammanslutning av riskkapitalföreningar som har gått samman och tagit fram värderingsprinciper för beräkning av verkliga värden. Det verkliga värdet beräknas genom att de underliggande tillgångarna i respektive fond marknadsvärderas och kurssetts. IPEVCs värderingsmetoder inkluderar användning av diskonterat kassaflöde, substansvärdemetoden, nyligen genomförs transaktioner och multipelvärdering, som innebär att jämförelse görs av relativa värden för aktie och/eller företaget s.k. multiplar (nyckeltal).

Information om verkligt värde för finansiella tillgångar och skulder som inte värderas till verkligt värde i balansräkningen

Verkligt värde för Utlåning till kreditinstitut och Kassa och bank hänförs till nivå 1 i hierarkin för verkligt värde p.g.a. det inte finns någon osäkerhet i värderingen.

Övriga fordringar och Upplupna ränteintäkter utgörs av kortfristiga fordringar. Det verkliga värdet anses därför vara detsamma som det redovisade värdet och har hänförts till nivå 3 i hierarkin för verkligt värde.

Övriga skulder utgörs av kortfristiga skulder. Det verkliga värdet anses därför vara detsamma som det redovisade värdet och har hänförts till nivå 3 i hierarkin för verkligt värde.

Not 22. Obeskattade reserver

	2015	2014
Periodseringsfond, beskattningsår 2010	118	118
Periodseringsfond, beskattningsår 2011	82	82
Periodseringsfond, beskattningsår 2012	10	10
Periodseringsfond, beskattningsår 2015	5	
Summa	215	210

Not 23. Livförsäkringsavsättning

	2015	2014
Ingående balans	687	705
Frigjort dödsfallskapital	-90	-90
Effekt av ändrad diskonteringsränta*	7	32
Prisbasbeloppet förändring	1	-2
Frigjorda belastningar	-8	-8
Beståndsförändring	52	50
Utgående balans	649	687

* Inkluderar effekt av ändrat värdesäkringsantagande.

Ränteantagande

Diskonteringsräntan bestäms utifrån marknadsräntor och antagen inflation enligt FFFS 2013:23 för övrig livförsäkring.

KPA Livförsäkring AB diskonterar kassaflödet med den nominella räntekurvan, där framtida kassaflöden värdesätts med en framtida antagen inflation. Detta kan ses som en förändring i tillämpning från tidigare år då man diskonterade med en real diskonteringsräntekurva, men där framtida kassaflöden inte värdesätts med en antagen framtida inflation.

Driftkostnadsantagande:

Driftkostnadsantagande bestäms som en procentsats på avsättningarna.

Not 24. Avsättning för oreglerade skador

	2015	Förändring	2014
Avsättning för fastställda skador	20	-	20
Avsättning för icke fastställda skador *	190	-40	230
Skadebehandlingsreserv	8	-2	10
Avsättning för oreglerade skador	218	-42	260

* Varav IBNR 38 (38) mkr.

Avsättningen till icke fastställda skador sker utifrån statistik om inträffade skador under de föregående tre åren. Beloppet diskonteras inte.

Not 25. Avsättning för tilldelad återbäring

	2015	2014
Ingående balans	1 648	1 441
Årets upplösning av tilldelad återbäring	-70	-68
Årets avsättning för tilldelad återbäring	100	275
Utgående balans	1 678	1 648

Fond för tilldelad återbäring används bl.a. för att finansiera framtida premier.

Not 26. Övriga skulder

	2015	2014
Skulder till intresseföretag	3	-
Skulder till kapitalförvaltning	4	5
Summa	7	5

Not 27. Avsättning för skatter

	2015	2014
Uppskjutna skattefordringar och skulder		
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	102	124
Underskott	-	-22
Summa uppskjutna skattefordringar och uppskjutna skatteskulder, netto	102	102

Samtliga förändringar mellan åren i posten uppskjuten skatt har redovisats som uppskjuten skattekostnad/skatteintäkt i resultaträkningen.

Not 28. Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder

2015	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Tillgångar			
Aktier och andelar	-	1 585	1 585
Obligationer och räntebärande värdepapper	-	3 326	3 326
Övriga lån	10	-	10
Derivat	2	-	2
Övriga fordringar	25	-	25
Kassa och bank	219	-	219
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	43	-	43
Summa tillgångar	299	4 911	5 210
Skulder och avsättningar			
Försäkringstekniska avsättningar			
Livförsäkringsavsättning	-	649	649
Oreglerade skador och tilldelad återbäring	-	1 896	1 896
Avsättningar för skatter	-	102	102
Pensioner och liknande förpliktelser	-	1	1
Derivat	1	-	1
Övriga skulder	7	-	7
Summa skulder och avsättningar	8	2 648	2 656

2014	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Tillgångar			
Aktier och andelar	-	1 660	1 660
Obligationer och räntebärande värdepapper	-	3 195	3 195
Derivat	2	-	2
Övriga fordringar	127	-	127
Kassa och bank	221	-	221
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	41	-	41
Summa tillgångar	391	4 855	5 245
Skulder och avsättningar			
Försäkringstekniska avsättningar			
Livförsäkringstekniska avsättningar	-	687	687
Oreglerade skador och tilldelad återbäring	-	1 908	1 908
Avsättningar för skatter	-	102	102
Pensioner och liknande förpliktelser	-	1	1
Derivat	5	-	5
Övriga skulder	5	-	5
Summa skulder och avsättningar	10	2 698	2 708

Not 29. Panter och därmed jämförliga säkerheter för egna skulder och för såsom avsättningar redovisade förpliktelser

	2015	2014
<i>För försäkringstagarnas räkning registerförda tillgångar</i>		
Aktier och andelar i koncernföretag	344	344
Aktier och andelar	1 221	1 293
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	3 320	3 192
Upplupna räntor och hyresintäkter	43	41
<i>För andras räkning pantsatta tillgångar</i>		
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	5	3
Kassa och bank	9	9
Ställda panter	4 942	4 882

Ställda panter

I händelse av obestånd har försäkringstagarna för-
månsrätt i de registerförda tillgångarna. KPA Liv-
försäkring AB har rätt att föra tillgångar in och ut ur
registret så länge som tillgångarna enligt Försäkrings-
rörelselagen överstiger de åtaganden som bolaget har
mot försäkringstagarna.

För andras räkning pantsatta tillgångar avser obli-
gationer och likvida medel pantsatta för positioner
i börshandlade derivat. Pantsättning är ett krav från
clearinginstitutet och således en förutsättning för
handel.

Not 30. Hyresåtagande

	2015	2014
Hyresåtagande	41	61
Leasingkostnader;		
Bolaget har ingått hyresavtal av operationell natur för Skvalberget 33 enligt följande		
Hyrer som förfaller;		
Inom ett år	20	19
Mellan ett och fem år	21	42

Solidariskt ansvar för förpliktelser enligt hyresavtal för perioden den 2 december 2002 till och med den
31 december 2017 för hyresgästerna KPA AB och KPA Livförsäkring AB. Angivet belopp är hyresgrundande
restvärde. Referensräntan för hyran baseras på STIBOR 3 månader.

Beloppen ovan baseras på genomsnittlig 3-månaders STIBOR under de senaste fem åren. Fastigheten

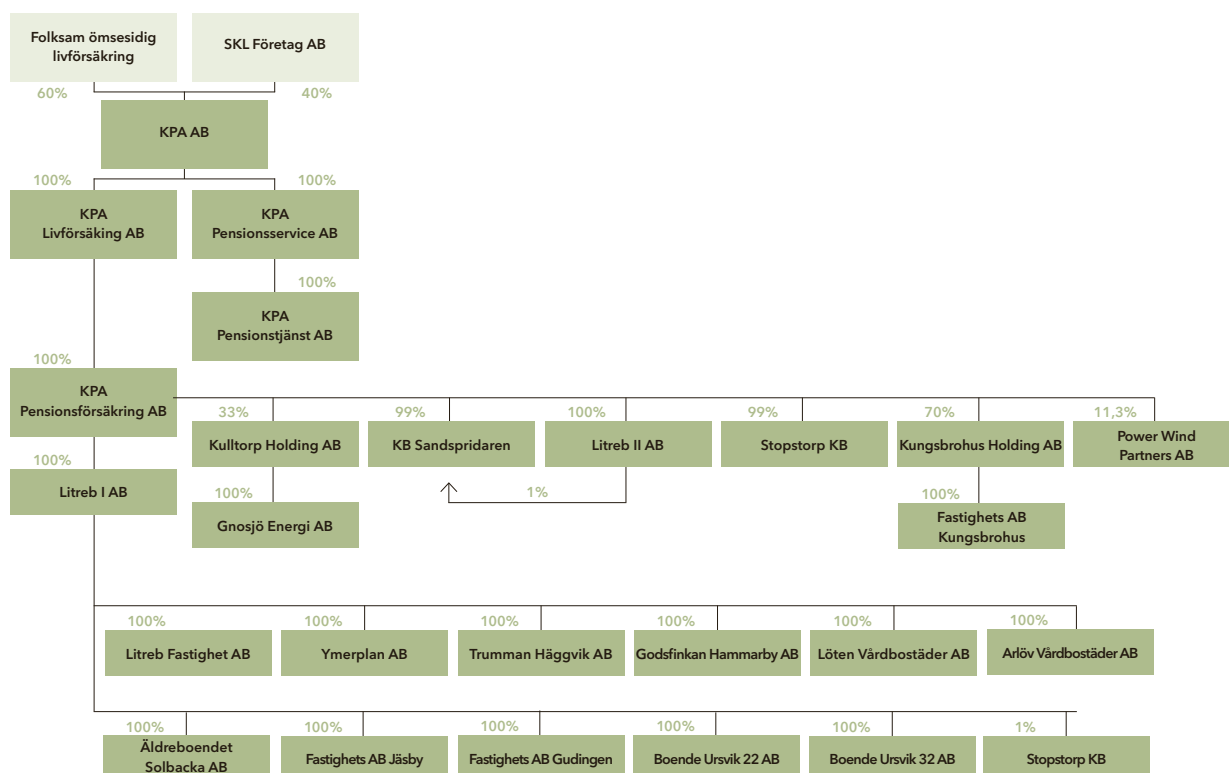
Skvalberget 33 är från och med mars 2007 uthyrd i andra hand till Folksam på samma villkor som första-
handskontraktet.

Not 31. Upplysningar om närstående

Närstående parter

Denna not innehåller en beskrivning av väsentliga relationer mellan KPA Livförsäkring AB och övriga bolag inom KPA Pension samt relationen till närstående bolag inom Folksamgruppen.

Ägarförhållande KPA Pension

KPA Pension består av KPA AB, KPA Livförsäkring AB, KPA Pensionsförsäkring AB, KPA Pensionstjänst AB och KPA Pensionservice AB med bifirman Pensionsvalet PV. Samtliga bolag inom KPA Pension definieras som närstående då verksamheten i stor utsträckning bedrivs som en enhet genom att man samordnar och utnyttjar gemensamma resurser. De bolag som definieras som närstående inom Folksam är Folksam ömsesidig sakförsäkring, Folksam ömsesidig livförsäkring samt dotterföretag.

Övriga närstående parter utgörs av nyckelpersoner, nyckelpersoners nära familjemedlemmar (enligt definitionen i IAS 24) samt bolag som står under bestämmande eller betydande inflytande av nyckelpersoner eller deras nära familjemedlemmar. Med bolag avses alla typer av företag och organisationer förutom företag i KPA Pension och företag/organisationer med inflytande i KPA Pension genom styrelsrepresentation. Nyckelpersoner överensstämmer med de ledande befattningshavare för vilka upplysning lämnas avseende "Ersättning till ledande befattningshavare" i respektive bolags årsredovisning i personalnoten.

Upplysningar om hur närstående transaktioner ingås och följs upp

Inför varje år görs en verksamhetsplan som bland annat beskriver ekonomiska mål och nyttjandet av gemensamma resurser. Vd ska regelbundet under året informera styrelsen om prognos och utfall av verksamhetsplan. Principiella avvikelser från beslutad verksamhetsplan ska godkännas av styrelsen. I samband med årsbokslutet ska den slutliga fördelningen av kostnader mellan företagen beslutas av styrelsen.

Tillikaanställning

Folksam tillämpar tillikaanställning vilket innebär att personalen är anställd i flera bolag inom Folksam. Varje anställd är organisatoriskt placerad på ett kostnadsställe. Ett kostnadsställe kan endast tillhöra ett bolag. Den anställdes lönekostnader belastar initialt det organisatoriskt tilldelade kostnadsstället, varefter lönekostnaderna fördelas mellan kostnadsställen inom Folksam i förhållande till utfört arbete.

Kostnadsfördelning

Varje företag, verksamhetsområde ska bära sina direkta och/eller indirekta hänförliga kostnader.

Driftskostnader fördelas så långt möjligt efter faktiskt nyttjande på företaget och produkt. Exempel på sådana kostnader är datorutrustning, lokaler och telefoni. För övriga kostnader görs en bedömning av faktiskt nyttjande, utifrån bland annat tidsredovisning, antal transaktioner eller antal försäkringar kopplade till kostnaden. Exempel på sådana kostnader är utnyttjande av vissa stödenheter och marknadsföring.

KPA AB fungerar delvis som inköpsbolag för övriga bolag i KPA Pension. Bolaget tillhandahåller också koncernledande funktioner, verksamhetsfunktioner samt stabsfunktioner. Moderföretaget fakturerar månadsvis ut samtliga kostnader, exklusive moderföretagets egna kostnader, till dotterföretagen.

Kostnaderna faktureras i proportion till nyttjandegrad (dvs. respektive bolag bär sina särkostnader samt en framräknad del av gemensamma kostnader). I första hand fördelas kostnaderna direkt till det bolag där resurserna förbrukas men när kostnader inte kan hänföras till ett enskilt bolag används fördelningsnyckel.

Behovsanalys

Inför varje verksamhetsår ska en behovsanalys göras av styrelsen som omfattar samtliga resurser som företaget avser att bruka under verksamhetsåret. En behovsanalys ska även göras vid förändring av resursbrukandet. Det ska framgå vem som tagit fram de olika underlagen för behovsanalysen.

Beslutsunderlag

Utifrån risken för intressekonflikter är det viktigt att tydligt identifiera vem som tagit fram beslutsunderlagen och vad de baseras på. Det ska därför tydligt framgå hur och vem som tagit fram beslutsunderlagen.

Inför varje verksamhetsår ska styrelsen besluta om målsättningen för företagets kostnader och den kostnadsfördelning som den baseras på. Beslutsunderlagen för kostnadsfördelningen ska utgå från den behovsanalys som gjorts. Beslutsunderlagen ska inkludera de internpriser som används för kostnadsfördelning.

Vid marknadsprissättning ska kostnadsfördelning regleras via avtal.

Överenskommelser

Den kostnadsfördelning som beslutats av styrelsen operationaliseras genom att interna överenskommelser upprättas mellan enheter/företag där interndebitering förekommer. Överenskommelserna dokumenteras och innehåller uppgifter om hur uppföljning och kontroll ska utföras.

Uppföljning och kontroll samt rapportering

Vd ska minst i samband med varje kvartalsbokslut informera styrelsen om utfallet av verksamhetsplan, prognos och preliminär fördelning av kostnader mellan företagen inom KPA Pension. Vid principiell avvikelse från den fördelning som styrelsen godkänt i samband med budget ska styrelsen särskilt besluta om kostnadsdelningen kan godkännas av KPA Livförsäkring AB.

Inför årsbokslutet ska förslag till den slutliga fördelningen av kostnader mellan företagen presenteras för styrelsen. Styrelsen ska särskilt besluta huruvida föreslagen fördelning ska godkännas. Om styrelsen inte godkänner förslag till fördelning av kostnader i samband med budget, kvartalsbokslut och årsbokslut ska kostnadsfördelningen fastställas i avtal med övriga företag. Vid förhandling rörande sådant avtal ska

KPA Livförsäkring AB företrädas av styrelsen eller av styrelseledamot/styrelseledamöter som styrelsen utser.

En inventering har gjorts avseende ledande befattningshavares eventuella närståendetransaktioner. Denna inventering avser inte ersättningar som ledande befattningshavare/nyckelpersoner har erhållit i sin egenskap av ledande befattningshavare det vill säga

löner, pensioner, styrelsearvode mm, vilka specificeras i årsredovisningens personalnot under ersättning till ledande befattningshavare.

Med dessa personer och företag förekommer inga transaktioner utöver eventuella normala kundtransaktioner på marknadsmässiga villkor.

Erlagd ersättning till närstående (tkr)

	2015	2014
Kostnadsfördelning från inköpsbolaget KPA AB	29 486	30 636
varav från Folksam ömsesidig sakförsäkring		
Administrativt stöd	5 714	3 837
Försäkringsrörelse	3 691	2 952
varav från Folksam ömsesidig livförsäkring		
Administrativt stöd	-	199
Försäkringsrörelse	6 791	6 720
Kapitalförvaltning	5 786	5 684
Skulder till närstående:		
KPA AB	3 119	100
Folksam ömsesidig livförsäkring	-	7

Lån, ställda pantar och andra säkerheter samt ingångna ansvarsförbindelser till förmån för styrelseledamot, verkställande direktör eller motsvarande befattningshavare i bolagen har inte förekommit.

Not 32. Personal

Folksam tillämpar tillikaanställning vilket innebär att personalen är anställd i flera bolag inom Folksam. Varje anställd är organisatoriskt placerad på ett kostnadsställe. Ett kostnadsställe kan endast tillhöra ett bolag. Den anställdes lönekostnader belastar initialt det organisatoriskt tilldelade kostnadsstället, varefter lönekostnaderna fördelas mellan kostnadsställen inom Folksam i förhållande till utfört arbete.

I uppgifterna för 2015 och 2014 redovisas enbart kostnader och antal för bolagets ledning.

Löner, ersättningar och övriga förmåner, Tkr	2015	2014
Styrelse och verkställande direktör	1 948	1 695
Sociala kostnader	899	847
Varav kalkylerad pensionskostnad	472	377

Könsfördelning i styrelse och ledningsgrupp

Styrelse				VD och övriga ledande befattningshavare*			
2015		2014		2015		2014	
Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor
6	5	6	5	4	2	4	2
55 %	45 %	55 %	45 %	67 %	33 %	67 %	33 %

* KPA Pension har en ledningsgrupp som arbetar för samtliga bolag.

Ersättningspolicy

Ersättningspolicy KPA Livförsäkring AB utgår från Folksam Livs ersättningspolicy samt de grundläggande värderingarna inom Folksam och har som mål att långsiktigt attrahera, motivera och behålla kvalificerade medarbetare med rätt kompetens vilka bidrar till att KPA Livförsäkring AB når sina mål och strategier på kort och lång sikt. Ersättningen ska vara individuell och differentierad, den ska motivera goda prestationer och önskvärda beteenden samt bidra till ett sunt risktagande som ligger i linje med ägarnas och kundernas förväntningar på KPA Livförsäkring AB. Ersättningarna ska utformas och bestämmas utan hänsyn till kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning.

KPA Livförsäkring AB har en restriktiv hållning till rörliga ersättningar eftersom de kan medföra ett överdrivet risktagande varför huvuddelen av ersätt-

ningarna inom KPA Livförsäkring AB ska utgöras av fast grundlön. För verkställande direktör utgår ingen rörlig ersättning. För övriga anställda inom KPA Livförsäkring AB som kan påverka bolagets risknivå utgår ingen rörlig ersättning dock med undantag för kollektiva program baserade på Folksams övergripande mål fastställda av styrelserna för Folksam Liv och Folksam Sak och som gäller för alla anställda inom Folksam inklusive dotterbolag. En redogörelse för företagets ersättningar kommer att finnas tillgänglig på Folksams webbplats www.folksam.se i samband med offentliggörandet av årsredovisningen för moderföretaget.

Beslutsgång för ersättningspolicy

KPA Livförsäkring AB:s ersättningspolicy är fastställd av KPA Livförsäkring AB:s styrelse efter riskanalys genomförd av Risk och Compliance.

Ersättningsutskott

KPA AB:s ersättningsutskott är ett gemensamt styrelseutskott för styrelserna i KPA AB, KPA Livförsäkrings AB och KPA Pensionsförsäkrings AB. Vid konstituerande styrelsesammanträde den 6 maj 2014 utsågs styrelsens ordförande och vice ordförande i KPA AB till ledamöter i utskottet. För ersättningsutskottet gäller en särskild instruktion i vilken framgår vilka arbetsuppgifter och vilken beslutanderätt som bolagens styrelser har delegerat till utskottet.

Anställda som kan påverka risknivån i KPA Livförsäkring AB

KPA Livförsäkring AB har identifierat de anställda som väsentligen kan påverka risknivån i bolaget. Denna grupp av anställda utvärderas löpande och kan ändras beroende på den påverkan de har från tid till annan. Anställda som kan påverka risknivån i KPA Livförsäkring AB är Verkställande direktör samt tillikaanställda med ansvar för kontrollfunktioner samt i ledande strategiska befattningar, tillikaanställda i kontrollfunktioner samt tillikaanställda styrelseledamöter i moder- och dotterföretag som står under Finansinspektionens tillsyn.

Folksams belöningsprogram

Folksam har ett belöningsprogram som omfattar samtliga medarbetare inom Folksam inklusive dotterföretag utom för verkställande direktör, koncernledning, verkställande direktör/vice verkställande direktör i dotterföretag och chef för internrevision.

Syftet med belöningsprogrammet för 2015 var att skapa fokus på Folksams strategi och övergripande mål; att Folksam ska ha försäkrings- och pensions-sparandebranschens mest nöjda kunder. Detta innebär ett fokus på Folksams affärsområde – Nöjda kunder samt Helkunder, vilka utgjorde de belöningsgrundande målen i belöningsprogrammet.

Belöningsprogrammet kan falla ut med 0 kr till maximalt 20 000 kr per medarbetare beroende på grad av målpuppfyllelse. Utfallet i belöningsprogrammet avsätts i sin helhet obligatoriskt i en pensionsförsäkring.

Ersättning till ledande befattningshavare

Principer

Till styrelsens ordförande och ledamöter inklusive arbetstagarrepresentanter utgår arvode enligt bolagsstämmans beslut. Styrelsearvode betalas även ut till KPA-anställda som sitter i bolagsstyrelser. Ersättningen till verkställande direktör och andra ledande befattningshavare utgörs av grundlön, övriga förmåner och pension. Det finns inga rörliga ersättningar eller övriga ersättningar till verkställande direktören. För övriga ledande befattningshavare utgår inga rörliga ersättningar utöver Folksams belöningsprogram.

Med andra ledande befattningshavare avses de fyra personer som tillsammans med verkställande direktör och vice verkställande direktör utgör KPA Pension företagsledning. För företagsledningens sammansättning, se ovan.

Ersättningar och övriga förmåner under 2015

Tkr

	Grundlön/ styrelsearvode	Närvaro- arvode	Övriga förmåner	Pensions- kostnader	Summa
KPA Livförsäkring AB (publ)					
Styrelsens ordförande					
Ilmar Reepalu	101	32	-	-	133
Övriga styrelseledamöter					
Christer Romilson	67	32	-	-	99
Per Holmström	67	32	-	-	99
Ann-Kristine Wuopio	-	-	-	-	-
Monica Selin	67	25	-	-	92
Katrin Stjernfeldt Jammeh	67	25	-	-	92
Tomas Norderheim	-	-	-	-	-
Åse Ödewing	-	9	-	-	9
Niclas Lindahl	67	25	-	-	92
Arbetstagarrepresentanter					
Anette Nordlöf, suppl	-	15	-	-	15
Vakant (Akadem. Föreningen)	-	-	-	-	-
Thomas Månsson	-	12	-	-	12
Summa	436	207			643
Verkställande direktör					
Mia Liblik	1 292		13	472	1 777
Andra ledande befattningshavare					
Andra ledande befattningshavare	5 413		181	2 427	8 021
Summa	6 705		194	2 899	9 798

Kommentarer till tabellen

- Verkställande direktör tillhör även KPA Pensions företagsledning. Lönekostnaderna fördelas därför mellan KPA Pensions bolag.
- Ledande befattningshavare består av KPA Pensions företagsledning, som är tillika engagerad av samtliga bolag i KPA Pension. Därav fördelas lönerna för dessa mellan bolagen.
- Styrelseordförande har ett årsarvode på 101 tkr per år, övriga styrelseledamöter har ett arvode på 67 tkr per år. Därtill utges ett arvode om 6,4 tkr per sammanträdesdag då styrelseledamöten har tjänstgjort.
- Övriga förmåner avser huvudsakligen tjänstebil samt fria resor i samband med styrelsemöte.
- Pensionsåldern för verkställande direktören är 65 år. Utöver förmåner enligt lagen om allmän försäkring ska bolaget bekosta pensionsförmåner för verkställande direktören motsvarande 25 procent av den årliga bruttolönen.

Bolaget hade fram till 30 juni 2011 förmåns- och avgiftsbestämd pensionsplan som för en ledande befattningsha-

vare som var tryggad i Konsumentkooperationens pensionsstiftelse. Övriga ledande befattningshavare, fem personer, hade pensionen tryggad i KPA Pensionsförsäkring AB. Från den 1 juli 2011 omfattas de ledande befattningshavarna av KTP2 som i huvudsak är ett förmånsbestämt system och som är tryggad i Konsumentkooperationens pensionsstiftelse.

Pensionsupplysningar (moderföretag)

KPA Pensions åtagande till anställda för kollektivavtalade tjänstepensioner tryggas i Konsumentkooperationens pensionsstiftelse sedan 1 juli 2011. Pensionsplanen, KTP-planen, är i huvudsak en förmånsbestämd plan. Dock finns en mindre del i KTP-planen som är premiebestämd.

Premierna för de förmånsbestämda och premiebestämda delarna redovisas löpande som kostnader i arbetsgivaren KPA AB:s resultaträkning. Kostnaden för särskild löneskatt på pensionskostnader periodiseras i takt med att de uppstår i KPA AB:s resultaträkning. Pensionsåtagandena redovisas inte i KPA AB:s balansräkning.

Tidigare intjänade pensionsförmåner enligt KPA-planen tryggas med försäkring. KPA Pension tryggar även pensionsrätt i KPA AB:s Pensionsstiftelse för före detta anställda (16 stycken) enligt pensionsavtalet PA-KL och några äldre kommunala pensionsbestämmelser. Pensionsåtaganden tryggade i stiftelsen har beräknats enligt Finansinspektionens tryggandegrund FFFS 2007:24 som ska användas vid beräkning av pensionsskuld för företag.

Räntan för 2015 är fastställd till 1,9 (2,6) procent för nominella åtaganden, medan räntan för indexerade åtaganden är 0,8 (0,5) procent.

Berednings- och beslutsprocessen

Styrelsen beslutar om verkställande direktörens anställningsvillkor. Ordförande förbereder tillsammans med annan styrelseledamot frågan om verkställande direktörens anställningsvillkor för beslut av styrelsen.

Tkr	Pensionsåtagande i tryggade i KPA Abs Pensionsstiftelse
	Verkligt värde på tillgångar i stiftelsen

Finansiella skulder	-1 672	-1 657
Pensionsåtagande tryggade i stiftelsen	-23 397	-24 606
Övervärde	7 959	7 595

Specifikation av redovisade pensionskostnader i KPA Pension, pensionering genom försäkring	2015	2014
Försäkringspremier	219	71
Särskild löneskatt på pensionskostnader	53	17
Årets pensionskostnad	272	88

Tkr	2015	2014
Pensioner och liknande förpliktelser		
Ingående balans	906	1 011
Kostnader för tjänstgöring innevarande period	16	33
Räntekostnad	21	39
Aktuariella vinster och förluster	-408	-177
Övriga förändringar	-	-
Utgående balans	535	906
Antaganden		
Diskonteringsränta	2,90%	2,20%
Framtida löneökning	3,26%	3,11%
Framtida ökning av inkomstbasbelopp	3,26%	3,11%
Framtida ökning av pensioner (inflation)	1,76%	1,61%
Avgångsintensitet	5,00%	5,00%

Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser avser ej tryggade förpliktelser enligt kollektivavtal. Anställda födda 1955 eller tidigare och som var anställda den 1 juni 2006 har rätt att gå i pension vid 62 års ålder, för övriga anställda gäller 65 år. Den som har möjlighet att gå vid 62 års ålder kan maximalt få en ersättningsnivå motsvarande cirka 65 procent av pensionsmedförande lön fram till 65 års ålder.

När den anställde väljer att gå i pension vid 62 års ålder gör Folksam en kompletterande premieinbetalning för att täcka pensionsförmånen fram till 65 års ålder. Beräkning av avsättning för pensioner och liknande förpliktelser har gjorts med antagande om att cirka 50 procent utnyttjar möjligheten till förtida pensionsavgång.

Not 33. Avstämning av totalavkastningstabell

Mkr	Not	Ingående marknadsvärde 2015-01-01	Utgående marknadsvärde 2015-12-31	Total- avkastning 2015
Räntebärande				
Obligationer	Not 16	3 195	3 326	
Upplupen ränta på räntebärande värdepapper		41	43	
Räntederivat		-	-	
Likvida medel		<u>72</u>	<u>78</u>	
Räntebärande innan värderingsskillnader		3 308	3 447	34
Prisskillnader		10	13	-4
Olika antal likviddagar vid värdering		-7	-10	-
Värderingsprinciper terminer		<u>-</u>	<u>-</u>	<u>3</u>
Räntebärande enligt TAT		3 311	3 450	33
Aktier				
Aktier och andelar, noterade	Not 15	1 316	1 241	
Aktiederivat	Not 20	-1	-	
Likvida medel		<u>4</u>	<u>3</u>	
Aktier innan värderingsskillnader		1 319	1 244	96
Prisskillnader		-	-1	-2
Olika antal likviddagar vid värdering		-	-	-
Värderingsprinciper terminer		<u>-</u>	<u>-</u>	<u>1</u>
Aktier enligt TAT		1 319	1 243	95
Alternativa placeringar				
Onoterade aktier		-	-	
Likvida medel		<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
Alternativa placeringar innan värderingsskillnader		-	-	
Värderingsskillnader		<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
Alternativa placeringar enligt TAT		-	-	

Säkringsinstrument				
Valutaderivat		-2	2	
Säkringsinstrument innan värderings- skillnader		-2	2	-8
Värderingsprinciper terminer		-	-	1
Valuta enligt TAT		-2	2	-7
Bolagsstrategiska innehav				
Aktier i dotterbolag		344	344	-
Bolagsstrategiska innehav enligt TAT		344	344	-

Not 34. Viktiga uppskattningar och bedömningar

Viktiga bedömningar vid tillämpning av redovisningsprinciperna

Försäkringsavtal och försäkringstekniska avsättningar

Väsentliga uppskattningar har gjorts vid fastställande av antaganden för aktuariella beräkningar. De antaganden som använts beskrivs i respektive not.

Enligt IFRS 4 ska avtal som överför betydande försäkringsrisk klassificeras som försäkring. KPA Livförsäkring AB har gjort bedömningen att försäkringsrisk överstigande fem procent ska anses vara betydande och avtalet därmed klassas som försäkring.

Alla avtal som juridiskt sett är försäkringsavtal har varit föremål för bedömning av om de innebär en överföring av betydande försäkringsrisk, så att de även i redovisningen kan presenteras som försäkringsavtal (se även avsnitt om försäkringstekniska avsättningar i not 1 Redovisningsprinciper). Samtliga försäkringsavtal för KPA Livförsäkring AB har bedömts vara försäkringsavtal.

Ränteantaganden

Räntesatsen väljs utifrån marknadsräntor med motsvarande löptider enligt Finansinspektionens föreskrift FFFS 2013:23.

Dödlighetsantaganden

KPA Livförsäkring AB tillämpar betryggande antaganden om dödlighet. Antagandena motsvarar aktuell erfarenhet inom KPA Livförsäkring AB.

Driftskostnadsantaganden

En kostnad som är proportionell mot inbetald premie och denna kostnad motsvarar aktuell erfarenhet inom KPA Livförsäkring AB.

Årsredovisningens undertecknande

Styrelsen och verkställande direktören försäkrar att årsredovisningen är upprättad i överensstämmelse med god redovisningssed för försäkringsföretag, lämnade uppgifter stämmer med de faktiska förhållanden och ingenting av väsentlig betydelse

är utelämnat som skulle kunna påverka den bild av bolaget som skapats av årsredovisningen.

Stockholm den 9 mars 2016

Ilmar Reepalu
Ordförande

Monica Selin

Christer Romilson

Katrin Stjernfeldt Jammeh

Tomas Norderheim

Per Holmström

Ann-Kristin Vuopio Mogestedt

Åse Kristiansson Ödeving

Niclas Lindahl

Thomas Månsson
Arbetstagarerepresentant

Mia Liblik
Verställande Direktör

Vår revisionsberättelse har lämnats den

2016

Deloitte

KPMG AB

Elisabeth Werneman
Auktoriserad revisor

Magnus Ripa
Auktoriserad revisor

Definitioner

Direktavkastning

Ränteintäkter, utdelning på aktier och andelar.

Driftskostnadsprocent

Driftskostnadernas andel (%) av premieintäkten. Driftskostnaderna inkluderas av skaderegleringskostnader.

Duration

Löptid.

Förvaltningskostnadsprocent

Driftskostnadernas andel (%) av förvaltad kapital. Visar hur stor del av det totala historiska sparandet som går till att täcka försäkringsbolagets kostnader.

Kapitalbas

Eget kapital och obeskattade reserver.

Kollektiv konsolidering

Företagets tillgångar värderade till verkligt värde minskade med aktiekapital, finansiella skulder och företagets totala åtagande (garanterade och icke garanterade).

Kollektivt konsolideringskapital

Företagets tillgångar värderade till verkligt värde minskade med företagets totala åtagande, det vill säga försäkringstekniska avsättningar och allokerad återbäring.

Kollektiv konsolideringsnivå

Förhållandet mellan tillgångsvärden och företagets totala åtagande.

Konsolideringskapital

Eget kapital (inkluderat över-/undervärden i tillgångar/skulder), obeskattade reserver, uppskjuten skatt och förlagslån.

SCR-kvot

Med SCR-kvot avses förhållandet mellan kapitalbas och solvenskapitalkrav.

Solvenskvot

Förhållandet mellan kapitalbas och solvensmarginal.

Solvensmarginal

Den lägsta nivå, beräknad utifrån verksamhetens art och omfattning, som kapitalbasen skall uppgå till enligt Försäkringsrörelselagen.

Totalavkastning

Summan av direktavkastning (före avdrag för förvaltningskostnader) samt realiserade och orealiserade värdeförändringar på placeringstillgångarna.

Folksam

Folksam omfattar Folksam Liv-koncern och Folksam Sak-koncern. I begreppet koncern ingår konsoliderade och ej konsoliderade företag.

Folksam Liv-koncernen

I de finansiella rapporterna används begreppet koncern för att beskriva konsoliderade och ej konsoliderade företag. I koncernens balans- och resultaträkningar med tillhörande noter avses företag som konsolideras. Folksam Liv konsoliderar dotterföretag som står under bestämmande inflytande. Intresseföretag konsolideras och är de företag i vilka koncernen har ett betydande inflytande, men inte ett bestämmande inflytande. Folksam Liv är moderföretag i en koncern som förutom moderföretaget omfattar dels helägda dotterföretag som Folksam Fondförsäkringsaktiebolag (publ) (Folksam Fondförsäkring), dels delägda företag som bolagen inom KPA Pension, som ägs till 60 procent och Folksam LO Fondförsäkringsaktiebolag (publ) (Folksam LO Fondförsäkring), som ägs till 51 procent. KPA Pension omfattar KPA AB, KPA Livförsäkring AB (publ) (KPA Livförsäkring), KPA Pensionsförsäkring AB (publ) (KPA Pensionsförsäkring), KPA Pensionservice AB samt KPA Pensionstjänst AB.

Folksam Sak-koncernen

I de finansiella rapporterna används begreppet koncern för att beskriva konsoliderade och ej konsoliderade företag. I koncernens balans- och resultaträkningar med tillhörande noter avses företag som konsolideras. Folksam Sak konsoliderar dotterföretag som står under bestämmande inflytande. Intresseföretag konsolideras och är de företag i vilka koncernen har ett betydande inflytande, men inte ett bestämmande inflytande. Folksam Sak är moderföretag i en koncern som förutom moderföretaget omfattar dels helägda dotterföretag som Tre Kronor Försäkring AB, Förenade Liv Grupp-försäkring AB (publ) (Förenade Liv) samt SalusAnsvar AB, dels delägda bolag som det finska försäkringsbolaget Folksam Skadeförsäkring Ab, som ägs till 75 procent. SalusAnsvar AB äger i sin tur 51 procent i Saco Folksam Försäkrings AB.

Folksam Liv-gruppen

Avser den försäkringsgrupp som rapporteras enligt SII-regelverket, för Folksam Liv motsvarar det företag som ingår i Folksam i Folksam Liv-koncernen det vill säga företag som både konsolideras och ej konsolideras i de finansiella rapporterna.

Folksam Sak-gruppen

Avser den försäkringsgrupp som rapporteras enligt SII-regelverket, för Folksam Sak motsvarar det företag som ingår i Folksam Sak-koncernen det vill säga företag som både konsolideras och ej konsolideras i de finansiella rapporterna.

Besöksadress: Östgötagatan 90, 10685 Stockholm
Telefon: 08-665 04 00, Org: 556527-7182
Kundtjänst: 020-650 500 www.kpa.se

KPA
PENSION